

Kapak resmi: ATATÜRK ve Kurtuluş
Savaşı Müzesi Sakarya Meydan
Muharebesi Panoraması

**ASKERİ
TARİH BELGELERİ
Dergisi**

HAZİRAN 2003

YIL: 52

SAYI: 116

Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları

**ANKARA
GENELKURMAY BASIMEVİ
2003**

SUNUŞ

Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Arşivindeki belgelerden derlenip hazırlanan “Batı Anadolu’da Yunanlarla Yapılan Muharebeler ve Elde Edilen Askerî Başarılar” konusundaki belgeleri kapsayan 116 sayılı Askerî Tarih Belgeleri Dergisi’ni yayımlamış bulunuyoruz.

Yunan kuvvetlerine karşı Türk kuvvetlerinin asıl harekâtının cereyan ettiği ve kesin sonuçlu muharebelerin yapıldığı Batı Cephesi’nde yürütülen mücadele 15 Mayıs 1919 tarihinde başlayıp Eylül 1922 tarihine kadar 3 yıl 3 ay 24 gün devam etmiştir.

Millî ordunun kuruluşunun tamamlamasından sonra plânlı askerî harekât çerçevesinde Yunan birliklerine karşı yapılan ilk muharebe Birinci İnönü Muharebesi olmuştur. Bu muharebelerden sonra sırasıyla İkinci İnönü Muharebesi (23-31 Mart 1921), Kütahya-Eskişehir Muharebeleri (10-24 Temmuz 1921), Sakarya Meydan Muharebesi (23 Ağustos-13 Eylül 1921) yapılmıştır. Türk ordusu, vatanı düşmandan temizlemek için gösterdiği azim ve kararlılıkla başlattığı Büyük Taarruz ve Başkomutan Meydan Muharebesi (26-30 Ağustos 1922) ile Anadolu’nun Türk yurdu olduğunu tüm dünyaya kanıtlamıştır.

Millî Mücadele sonrası imzalanan Lozan Antlaşması ile de genç Türk Devleti, uluslar arası alanda eşit haklara sahip, tam bağımsız ve hür olma niteliğini kazanmıştır.

Askerî Tarih Belgeleri Dergisi’nin daha önceki sayılarında Kuvayı Milliyenin oluşumu, kongreler, Kuvayı Milliyenin Yunanlara karşı vermiş olduğu mücadele ile ilgili konulara yer verilmiştir. Bu sayıda ise bu mücadelenin son noktasını oluşturan ve düzenli ordu ile yapılan muharebeler ve elde edilen askerî zaferlerin yanı sıra böyle bir zaferin Türk halkı üzerinde yarattığı büyük sevince yer verilmiş ve bu konularda belgeler seçilerek yayımlanmıştır. Böylece Batı Anadolu’da Yunanlarla yapılan muharebelere derginin bu sayısı ile son verilmiştir. Dergimizin bundan sonraki sayısında Millî Mücadele’de Karadeniz Bölgesi’ndeki Rum ve Ermeni faaliyetleri ile ilgili konulara yer verilecektir.

“Batı Anadolu’da Yunanlarla Yapılan Muharebeler ve Elde Edilen Askerî Başarılar” konulu derginin belgeleri 1 nci Askerî Tarih Kurulunda görevli Tar.Uz. Hülya TOKER ve Tar.Uz. Nurcan FİDAN tarafından ATASE Başkanlığı Arşivinden seçilerek günümüz Türkçesine çevrilmiştir.

İsmail ÖZALP
Hava Korgeneral
ATASE Başkanı

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	
İÇİNDEKİLER.....	III
ÖN SÖZ.....	VII
BELGELERİN ÖZETLERİ.....	IX
BATI ANADOLU'DA YUNANLARLA YAPILAN MUHAREBELER VE ELDE EDİLEN ASKERİ BAŞARILAR İLE İLGİLİ YAZIŞMALAR	
1. Batı Cephesi Komutanlığının 9/10 Ocak tarihinde Rızapaşa köyü-Çerkes- Çepni-İnönü genel hattında Yunanlarla yapılan muharebe ile ilgili harp telgrafı.....	3
2. Batı Cephesi Komutanlığının 9/10 Ocak tarihinde yapılan muharebede Yunan kuvvetlerinin hızla geri çekildiği konusundaki yazısı.....	6
3. 12 nci Kolordu Komutanlığının Batı Cephesi'nde bulunan Türk kuvvetlerinin kazanmış olduğu zafer dolayısıyla Afyonkarahisar halkının şehri bayraklarla donatarak büyük sevinç gösterileri yaptığı hakkındaki yazısı.....	9
4. Batı Cephesi Komutanlığının TBMM milletvekillerinden birçok kişinin Batı Cephesi'nde yapılan muharebelere katılmak üzere cepheye gittiği hakkındaki yazısı.....	12
5. Adana Belediye Başkanlığının Birinci İnönü Zaferi'nin Adana halkı üzerinde uyandırdığı büyük sevinci bildiren yazısı.....	15
6. Batı Cephesi Komutanlığının İnönü Meydan Muharebesi'nin kazanılmasından dolayı Doğu Cephesi Komutanlığının tebriklerini bildiren yazısı.....	18
7. Genelkurmay Başkanlığının İnönü Meydan Muharebesi sonrası düşmanın yapmış olduğu hasarlar ve mezalimin tespiti hakkındaki yazısı.....	21
8. Türkiye Büyük Millet Meclisinin Türk ordusunun cephede göstermiş olduğu vatanseverlikten dolayı tebrik yazısı.....	24
9. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Kemal (ATATÜRK)'in, İnönü Meydan Muharebesi'nde gösterdiği başarıdan dolayı Batı Cephesi Komutanı İsmet (İnönü)'i tebrik yazısı.....	28
10. Birinci Tümen Komutanlığının yedi gün devam eden muharebe sonucu Yunan birliklerinin geri çekildiği ve Metristepe'nin 4 ncü Tümen birlikleri tarafından işgal edildiği hakkındaki tümen emri.....	31
11. Batı Cephesi Komutanlığının İkinci İnönü Muharebesi'nde 4 ncü Tümenin büyük başarı gösterdiği konusundaki yazısı.....	36

12. Batı Cephesi Komutanlığının geri çekilen Yunan birliklerinin takip edildiği konusundaki yazısı.....	39
13. Keskin kazası Müfettiş ve Müdafaai Hukuk Başkanı Sadık Beyin İnönü Meydan Muharebesi'nde Türk ordusunun kazandığı büyük başarıdan dolayı duyulan sevinç bildiren yazısı.....	42
14. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Kemal'in Dumlupınar Meydan Muharebesi'nde 12 nci Kolordunun yapmış olduğu başarılı muharebelerden dolayı tebrik yazısı.....	45
15. Kuşadası Belediye Başkanlığının yapılan muharebelerde elde edilen başarılarından dolayı Türk ordusunu tebrik yazısı.....	48
16. Niğde Mutasarrıflığının Türk ordusunun kazandığı zaferden dolayı duydukları sevinç ve orduyu tebrik yazısı.....	51
17. Osmaniye Kaymakamlığının Türk ordusunun kazandığı zaferden dolayı duydukları sevinç ve orduyu tebrik yazısı.....	54
18. Genelkurmay Başkanlığının Dumlupınar Meydan Muharebesi'ni Türk ordusunun kazandığı konusundaki yazısı.....	57
19. İnegöl Belediye Başkanlığının İnönü Meydan Muharebesi'nde 3 ncü Süvari Tümeninin göstermiş olduğu başarıyı bildiren yazısı.....	60
20. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal'in orduya ve millete beyannamesi.....	63
21. Genelkurmay Başkanlığının, Mustafa Kemal'e "başkomutanlık" verilmesi konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisinin kararını bildiren yazısı.....	69
22. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal'in; kendisine verilen "başkomutanlık" görevinden dolayı teşekkür yazısı.....	73
23. Batı Cephesi Komutanlığının Sakarya Meydan Muharebesi'nde Yunan ordusunun yenilgiye uğrayarak geri çekildiği hakkındaki yazısı.....	76
24. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal'in 14/15 Eylül gece yarısından itibaren bütün yurttaki seferberlik ilân edildiği hakkındaki yazısı.....	79
25. Bakanlar Kurulunun Birinci İnönü, İkinci İnönü ve Sakarya Zaferi'nde Batı Cephesi Komutanlığının göstermiş olduğu büyük başarıdan dolayı tebrik yazısı.....	82
26. Genelkurmay Başkanlığının Sakarya Meydan Muharebesi'nin kazanıldığını bildiren resmî tebliği.....	85
27. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal'in Sakarya Meydan Muharebesi'nde yenilen Yunan kuvvetlerinin Sakarya nehri batısına atıldığı konusundaki yazısı.....	88

28. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal'in Türk milletine; ülkenin içinde bulunduğu durumu ve ordunun kazandığı başarıları bildiren beyannamesi.....	91
29. Afgan Elçisi Sultan Ahmet Hanın Türk ordusunun kazandığı başarılarından dolayı tebrik yazısı.....	97
30. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal'e "mareşallik" rütbesi ve "gazilik" ünvanı verilmesi konusundaki kanun teklifi.....	100
31. Rus Sovyet Cumhuriyeti Ankara elçisinin Türk ordusunun kazandığı başarılarından dolayı tebrik yazısı.....	103
32. Bakanlar Kurulunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal'e "mareşallik" rütbesi ile "gazilik" ünvanı verdiği hakkındaki yazısı.....	106
33. Genelkurmay Başkanlığının, Yunan kuvvetlerinin kaçıışı ve kaçış esnasında verdikleri zararlar ile Türk birliklerinin takibi konusundaki yazısı.....	109
34. Garp Cephesi Komutanlığının Sakarya Meydan Muharebesi'nin kazanılmasından dolayı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal'e teşekkür yazısı.....	113
35. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal'in orduya beyannamesi.....	116
36. 2 nci Ordu Komutanlığının Yunan kuvvetlerinin Dumlupınar yönünde geri çekildiği konusundaki yazısı.....	122
37. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal'in 26 Ağustosta başlayıp 31 Ağustosta sona eren muharebeler hakkında genel değerlendirmesi.....	125
38. Genelkurmay Başkanlığının Afyon bölgesinde yapılan muharebeler ve Yunan kuvvetlerinin verdikleri zararları bildiren harp raporu.....	133
39. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal'in Afyonkarahisar-Dumlupınar Muharebeleri'nde Türk ordusunun göstermiş olduğu büyük başarıyı bildiren beyannamesi.....	136
40. Batı Cephesi Komutanlığının takip harekâtını bildiren cephe emri.....	140
41. 2 nci Ordu Komutanlığının Yunan birliklerinin Porsuk boyunca batıya çekildiği konusundaki yazısı.....	143
42. 2 nci Ordu Komutanlığının 30-31 Ağustosta yapılan muharebeler ve takip harekâtı hakkındaki yazısı.....	146
43. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal'in Türk ordusunun kendisine verilen hedefe büyük bir başarıyla ulaştığı konusundaki yazısı.....	153

ÖN SÖZ

Mondros Mütarekesi'nin (30 Ekim 1918) imzalanmasından kısa süre sonra, mütarekenin belirsiz maddelerinden yararlanan İtilâf devletleri, mütareke koşullarını ilk defa Musul'da bozmuş ve İngiliz askerleri anlaşmanın imzalanmasından dört gün sonra Musul'u işgal etmiştir. Yapılan işgaller yalnız İngilizler tarafından değil, Fransa, İtalya ve Yunanistan tarafından da gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda İngiliz ve Fransızlar İskenderun, Mersin, Antep, Maraş, Urfa, Tarsus, Adana ve Pozanti'yı işgal ederken, İtalyanlar Antalya'ya, Yunanlar da İzmir'e asker çıkarmıştır.

İşgaller daha çok Birinci Dünya Savaşı sırasında İtilâf devletlerinin kendi aralarında yaptıkları gizli anlaşmalar çerçevesinde gerçekleştirilmek istenmiş ancak zaman zaman bu konuda anlaşmazlıklar yaşanmıştır. Örneğin İzmir İtalyanlara vaad edilmişken Paris Barış Konferansı'nda bu bölgenin Yunanlar tarafından işgaline karar verilmiştir. Yunanistan İzmir'i işgalle yetinmemiş işgal alanını Batı Anadolu içlerine doğru genişletmeye başlamıştır. Bu işgallere tepki gösteren Türk halkı çeşitli gruplardan oluşan Kuvayı Milliye ile saldırılara karşı koymaya çalışmıştır. Ancak Kuvayı Milliye ile Yunan saldırılarına karşı kesin sonuçlu başarı sağlanamayacağı anlaşılmış ve bunun üzerine Türkiye Büyük Millet Meclisi açıldıktan sonra ilk iş olarak düzenli ordu kurulması yönünde çalışmalara başlanmıştır.

Düzenli ordu kurulduktan sonra Yunan kuvvetleri ile yapılan ilk muharebeler ve alınan başarılar Birinci İnönü ve İkinci İnönü zaferleridir. İnönü muharebelerinde Türk ordusunun kazandığı bu başarı sonucu Yunanlar üstün kuvvetlerle taarruzlarının şiddetini artırmıştır. Bunun üzerine Türk ordusu, Kütahya ve Eskişehir bölgesinden Sakarya gerisine kadar uzun bir alanı Yunan birliklerine bırakarak çekilmiştir. Böylece henüz hazırlıklarını tamamlayamamış ordunun yıpranması önlendiği gibi, gerekli hazırlıkların tamamlanabilmesi için de zaman kazanılmıştır. Ayrıca Yunan ordusu da Anadolu içlerine çekilerek ikmal üstlerinden uzaklaştırılmıştır.

Türk ordusunun Sakarya gerisine çekilişini fırsat bilen Yunan kuvvetleri, Türk ordusunu imha etmek ve Ankara'yı ele geçirmek amacıyla 23 Ağustos 1921 tarihinde tekrar saldırıya geçmiş ve Sakarya bölgesinde yapılan savaş 22 gün 22 gece devam etmiştir. Bu muharebede Mustafa Kemal "Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O satıh, bütün vatanıdır. Vatanın her karış toprağı vatandaşların kanı ile sulanmadıkça terk olunamaz." şeklinde verdiği direktifle bütün vatan için savaşmayı emretmiş ve bu doğrultuda hareket eden Türk askerleri kanının son damlasına kadar savaşarak Sakarya Meydan Muharebesi'ni kazanmış, Yunan kuvvetleri Afyon-Eskişehir hattına çekilmek zorunda kalmıştır.

Millî Mücadele'nin dönüm noktası olan Sakarya Zaferi sonrası iç ve dış politika açısından önemli başarılar elde edilmiştir. Örneğin dış politika açısından bu zafer sonrasında 13 Ekim 1921 tarihinde Sovyetler Birliği başta olmak üzere Azerbaycan, Gürcistan ve Ermenistan ile Kars Antlaşması

yapılmış ve bu anlaşma ile doğudaki bugünkü sınırimız çizilmiştir. Fransa ile 20 Ekim 1921 tarihinde Ankara Anlaşması, İngiltere ile esirlerin değişimi anlaşması yapılmıştır.

Sakarya Meydan Muharebesi'nden sonra Yunan ordusu taarruz gücünü kaybederek savunma durumuna geçmiştir. Sakarya Zaferi'ni takiben vatanın tamamen düşman işgalinden kurtuluşu için Başkomutan Mustafa Kemal Paşanın emri ile ordu Büyük Taarruz'a hazırlanmıştır.

26 Ağustos 1922 sabahı, hazırlanan taarruz plân uygulamaya konularak, İngilizlerin geçilmez dediği Yunan mevzileri tüm olarak ele geçirilmiştir. 31 Ağustosa kadar süren çok şiddetli çarpışmalar sonucu, Yunan kuvvetleri doğudan ve güneyden kuşatılarak Dumlupınar kuzeyindeki Aslıhanlar bölgesinde yok edilmiştir.

Mustafa Kemal Paşanın direktifleri sonucu takip harekâtı hızla yapılarak, batıya doğru ilerleyen ordularımız 9 Eylülde İzmir'e girmiştir. Kuzeydeki birliklerimiz önlerindeki Yunan birliklerini Mudanya ve Bandırma bölgesine doğru takip etmiştir ve 18 Eylül 1922 tarihinde Batı Anadolu'nun hiçbir yerinde Yunan askeri kalmamıştır.

30 Ağustos Zaferi varlığına kast edilen Türk milletinin yeniden hayata dönüşünü sağlayan bir zafer olup yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin temelini oluşturmuştur.

Askerî Tarih Belgeleri Dergisi'nin daha önce yayımlanmış sayılarında Batı Anadolu'da Kuvayı Milliye ile Yunan kuvvetleri arasında yapılan muharebelere yer verilmiş olduğundan bu sayıda düzenli ordu birlikleri ile yapılan muharebeler ve kazanılan büyük başarılar ile Türk halkının duyduğu sonsuz sevinci belirten belgelere yer verilmiştir.

1 nci As. Tar. Krl. Bşk.İığı

BELGELERİN ÖZETLERİ

BATI ANADOLU'DA YUNANLARLA YAPILAN MUHAREBELER VE ELDE EDİLEN ASKERİ BAŞARILAR İLE İLGİLİ YAZIŞMALAR

No.	Tarih	Belgenin Özeti
4278	11 Ocak 1921	Batı Cephesi Komutanlığının Gökbayrak Tabur Komutanlığına, 9/10 Ocak tarihlerinde Rızapaşa köyü-Çerkes-Çepni-İnönü genel hattında Yunan kuvvetleri ile yapılan muharebe hakkındaki harp telgrafı.
4279	11 Ocak 1921	Batı Cephesi Komutanlığının, 9/10 Ocak tarihinde yapılan muharebede Yunan kuvvetlerinin hızla geri çekildiği konusundaki yazısı.
4280	12 Ocak 1921	12 nci Kolordu Komutanlığının Batı Cephesi Komutanlığına, Batı Cephesi'nde bulunan Türk kuvvetlerinin kazanmış olduğu zafer dolayısıyla Afyonkarahisar halkının şehri bayraklarla donatarak büyük sevinç gösterileri yaptığı hakkındaki yazısı.
4281	14 Ocak 1921	Batı Cephesi Komutanlığının Genelkurmay Başkanlığına, TBMM milletvekillerinden birçok kişinin Batı Cephesi'nde yapılan muharebelere katılmak üzere cepheye gittiği hakkındaki yazısı.
4282	14 Ocak 1921	Adana Belediye Başkanlığının Genelkurmay ve Batı Cephesi Komutanlığına, Birinci İnönü Zaferi'nin Adana halkı üzerinde uyandırdığı büyük sevinci bildiren yazısı.
4283	19 Ocak 1921	Batı Cephesi Komutanlığının 24 ncü Tümen Komutanlığına, İnönü Meydan Muharebesi'nin kazanılmasından dolayı Doğu Cephesi Komutanlığının tebriklerini bildiren yazısı.
4284	2 Şubat 1921	Genelkurmay Başkanlığının Batı Cephesi Komutanlığına, İnönü Meydan Muharebesi sonrası düşmanın yapmış olduğu hasarlar ve mezalimin tespiti hakkındaki yazısı.
4285	14 Mart 1921	Türkiye Büyük Millet Meclisinin 12 nci Kolordu Komutanlığına; Türk ordusunun cephede göstermiş olduğu vatanseverlikten dolayı tebrik yazısı.

- 4286 1 Nisan 1921 Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Kemal (ATATÜRK)'in Batı Cephesi Komutanı İsmet (İnönü)'i, İnönü Meydan Muharebesi'nde gösterdiği başarıdan dolayı tebrik yazısı.
- 4287 1 Nisan 1921 Birinci Tümen Komutanlığının yedi gün devam eden muharebe sonucu Yunan birliklerinin geri çekildiği ve Metristepe'nin 4 ncü Tümen birlikleri tarafından işgal edildiği hakkındaki tümen emri.
- 4288 3 Nisan 1921 Batı Cephesi Komutanlığının 1 nci Tümen Komutanlığına, İkinci İnönü Muharebesi'nde 4 ncü Tümenin büyük başarı gösterdiği konusundaki yazısı.
- 4289 5 Nisan 1921 Batı Cephesi Komutanlığının Orhaneli Komutanlığına, geri çekilen Yunan birliklerinin takip edildiği konusundaki yazısı.
- 4290 10 Nisan 1921 Keskin kazası Müfettiş ve Müdafai Hukuk Başkanı Sadık Beyin Millî Savunma Bakanlığına, İnönü Meydan Muharebesi'nde Türk ordusunun kazandığı büyük başarıdan dolayı duydukları sevinç bildiren yazısı.
- 4291 12 Nisan 1921 Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Kemal'in 12 nci Kolordu Komutanlığına, Dumlupınar Meydan Muharebesi'nde kolordunun yapmış olduğu başarılı muharebelerden dolayı tebrik yazısı.
- 4292 14 Nisan 1921 Kuşadası Belediye Başkanlığının Türk ordusuna, yapılan muharebelerde elde edilen başarılarından dolayı tebrik yazısı.
- 4293 14 Nisan 1921 Niğde Mutasarrıflığının Millî Savunma ve Dışişleri Bakanlığına, Türk ordusunun kazandığı zaferden dolayı duyulan sevinç ve orduyu tebrik yazısı.
- 4294 15 Nisan 1921 Osmaniye Kaymakamlığının Millî Savunma Bakanlığına, Türk ordusunun kazandığı zaferden dolayı duyulan sevinç ve orduyu tebrik yazısı.
- 4295 18 Nisan 1921 Genelkurmay Başkanlığının 12 nci Kolordu Komutanlığına, Dumlupınar Meydan Muharebesi'ni Türk ordusunun kazandığı konusundaki yazısı.

- 4296 19 Nisan 1921 İnegöl Belediye Başkanlığının Batı Cephesi Komutanlığına, İnönü Meydan Muharebesi'nde 3 ncü Süvari Tümeninin göstermiş olduğu başarıyı bildiren yazısı.
- 4297 5 Ağustos 1921 Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal'in orduya ve millete beyanamesi.
- 4298 6 Ağustos 1921 Genelkurmay Başkanlığının, Mustafa Kemal'e "başkomutanlık" verilmesi konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisinin kararını bildiren yazısı.
- 4299 18 Ağustos 1921 Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal'in, kendisine verilen "başkomutanlık" görevinden dolayı teşekkür yazısı.
- 4300 12 Eylül 1921 Batı Cephesi Komutanlığının Mürettep Tümen Komutanlığına, Sakarya Meydan Muharebesi'nde Yunan ordusunun yenilgiye uğrayarak geri çekildiği hakkındaki yazısı.
- 4301 13 Eylül 1921 Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal'in Ankara Komutanlığına, 14/15 Eylül gece yarısından itibaren bütün yurttaki seferberlik ilân edildiği hakkındaki yazısı.
- 4302 13 Eylül 1921 Bakanlar Kurulunun Batı Cephesi Komutanlığına, Birinci İnönü, İkinci İnönü ve Sakarya Zaferi'nde gösterilen büyük başarıdan dolayı tebrik yazısı.
- 4303 13 Eylül 1921 Genelkurmay Başkanlığının Sakarya Meydan Muharebesi'nin kazanıldığını bildiren resmî tebliği.
- 4304 13 Eylül 1921 Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal'in Sakarya Meydan Muharebesi'nde yenilen Yunan kuvvetlerinin Sakarya nehri batısına atıldığı konusundaki yazısı.
- 4305 14 Eylül 1921 Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal'in Türk milletine,

- ülkenin içinde bulunduğu durumu ve ordunun kazandığı başarıları bildiren beyannamesi.
- 4306 14 Eylül 1921 Afgan Elçisi Sultan Ahmet Hanın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal'e, Türk ordusunun kazandığı başarılarından dolayı tebrik yazısı.
- 4307 14/15 Eylül 1921 Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal'e "mareşallik" rütbesi ve "gazilik" ünvanı verilmesi konusundaki kanun teklifi.
- 4308 16 Eylül 1921 Rus Sovyet Cumhuriyeti Ankara elçisinin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal'e, Türk ordusunun kazandığı başarılarından dolayı tebrik yazısı.
- 4309 19 Eylül 1921 Bakanlar Kurulunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal'e "mareşallik" rütbesi ile "gazilik" ünvanı verdiği hakkındaki yazısı.
- 4310 20 Eylül 1921 Genelkurmay Başkanlığının, Yunan kuvvetlerinin kaçıışı ve kaçış esnasında verdikleri zararlar ile Türk birliklerinin takibi konusundaki yazısı.
- 4311 20 Eylül 1921 Garp Cephesi Komutanlığının, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Sakarya Meydan Muharebesi'nin kazanılmasından dolayı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal'e teşekkür yazısı.
- 4312 21 Eylül 1921 Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal'in orduya beyannamesi.
- 4313 29 Ağustos 1922 2 nci Ordu Komutanlığının Batı Cephesi Komutanlığına, Yunan kuvvetlerinin Dumlupınar yönünde geri çekildiği konusundaki yazısı.
- 4314 31 Ağustos 1922 Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal'in 26 Ağustosta başlayıp 31 Ağustosta sona eren muharebeler hakkında genel değerlendirmesi.

- 4315 31 Ağustos 1922 Genelkurmay Başkanlığının Afyon bölgesinde yapılan muharebeler ve Yunan kuvvetlerinin verdikleri zararları bildiren harp raporu.
- 4316 1 Eylül 1922 Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal'in Afyonkarahisar-Dumlupınar Muharebeleri'nde Türk ordusunun göstermiş olduğu büyük başarıyı bildiren beyannamesi.
- 4317 1 Ağustos 1922 Batı Cephesi Komutanlığının takip harekâtını bildiren cephe emri.
- 4318 1 Eylül 1922 2 nci Ordu Komutanlığının Yunan birliklerinin Porsuk boyunca batıya çekildiği konusundaki yazısı.
- 4319 1 Eylül 1922 2 nci Ordu Komutanlığının 30-31 Ağustosta yapılan muharebeler ve takip harekâtı hakkındaki yazısı.
- 4320 9 Eylül 1922 Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal'in Türk ordusunun kendisine verilen hedefe büyük bir başarıyla ulaştığı konusundaki yazısı.

BELGELER
BATI ANADOLU'DA YUNANLARLA
YAPILAN MUHAREBELER VE ELDE EDİLEN
ASKERÎ BAŞARILAR İLE İLGİLİ
YAZIŞMALAR

Belge No: 4278

Belge No: 4278

Harp Telgrafı

11/1/37

Gökbayrak Taburu Kumandanlığına

9, 10 Kanun-ı sâlide Rıza Paşa köyü-Çerkes-Çepni-İnönü hatt-ı umûmisinde büyük düşman kuvvetleriyle muharebe edilmiştir. İki gün devam eden muannidâne muharebât neticesinde düşman pek mühim zayıâta dûçâr edilmiş ve pek vâsi' olan muharebe hattının muhtelif aksâmı ileri geri dalgalanmıştır. El-yevm muhkem bir cebhe ile düşman ile karşı karşıya bulunuyoruz. Takviye kıtaatı mütemadiyen vürud etmekte ve düşmanın uğradıldığı mukâvemet ve zayıat-ı mühimme karşısında tevkif ve inayet-i hakk ile mukâbil taarruzla tardı me'mûl olunmaktadır. Gökbayrak Taburu vaziyetini kat'iyyen muhafaza etmeli ve karşısında yan yürüyüşü yaparak ilerleyen düşman kollarına ve kabilelerine gece ve gündüz taarruz etmelidir. Gökbayrak Taburunun faaliyeti düşmanın yanında ve gerisinde bulunduğundan en müessir olacak zamandır.

Garp Cephesi Kumandanı
İsmet

Koleksiyon : İSH
Kutu : 693
Gömlük : 136
Belge : 136-1

Belge No: 4278

Harp Telgrafı

11.1.1921

Gökbayrak Taburu Komutanlığına

9/10 Ocak 1921'de Rıza Paşa köyü-Çerkes-Çepni-İnönü genel hattında büyük düşman kuvvetleriyle muharebe edilmiştir. İki gün devam eden şiddetli muharebeler sonucunda düşman önemli zayiata uğramış ve çok geniş olan muharebe hattının çeşitli kısımları ileri geri dalgalanmıştır. Bugün sağlam bir cepheyle, düşmanla karşı karşıya bulunuyoruz. Takviye birlikleri devamlı olarak gelmiş ve düşman gördüğü direniş ve uğradığı önemli zayıat karşısında durmuştur. Allah'ın yardımı ile karşı taarruzlarımız sonucu düşmanın atılması beklenmektedir. Gökbayrak Taburu durumunu kesinlikle korumalı ve karşısında yan yürüyüşü yaparak ilerleyen düşman kollarına ve kabilelerine gece ve gündüz taarruz etmelidir. Gökbayrak Taburunun faaliyeti, düşman yanında ve gerisinde olduğundan en etkili olacak zamandır.

Batı Cephesi Komutanı

İsmet (Orgeneral İnönü)

Koleksiyon : İSH
Kutu : 693
Gömlük : 136
Belge : 136-1

Belge No: 4279

Belge No: 4279

11/1/37

11,20 sonra

9/10 Kânun-ı sâni 37 meydan muharebesi neticesinde düşman sür'atle ric'at etmektedir. Ric'at istikâmetlerine ta'yinine çalışılıyor. Her taraftan ilerleyen keşif kıtaatı sürülmüştür. 20 nci Süvari Grubu yarından itibaren cebhe ilerisine çıkabilecektir. Yarın ileride hareket olunacaktır.

Garp Cephesi Kumandanı

İsmet

Koleksiyon : İSH
Kutu : 1025
Gömlük : 79
Belge : 79-1

Belge No: 4279

11.1.1921

Saat 23.20

9/10 Ocak 1921 meydan muharebesi sonucu düşman hızla geri çekilmektedir. Geri çekilme istikametlerinin tespitine çalışılıyor. Her taraftan ilerleyen keşif birlikleri sürülmüştür. 20 nci Süvari Grubu yarından itibaren cephe ilerisine çıkabilecektir. Yarın ileride hareket olunacaktır.

Batı Cephesi Komutanı

İsmet

Koleksiyon : İSH
Kutu : 1025
Gömlük : 79
Belge : 79-1

Belge No: 4280

Belge No: 4280

12.1.37

K. 12

Garp Cephesi K.

Garb ordumuzun merd-âne mukâbele ve şeciâne muharebeleri karşısında düşmanın makhûr-i tehhüresi haber-i beşâretini (okunamadı) Afyonkarahisar ahalişi bugün bütün şehri bayraklarla donatarak asker ahali ve mekteb talebelerinden mürekkebi bir cem-i gafir alay-ı vâla ile hükûmete ve kolordu dairesine gelerek milletin rûh-u ulvî ve azim-i hüdâ-pesendânesine tercüman olacak belîğ nutuklar iradıyla ordumuza ithâf-ı selâm ve hükûmet-i celîleye arz-ı tebrikât ve teşekkürât eylemiş olduklarını arz ederim.

12 Kûnun-ı sâni 37

K. 12 K.

Fahredden

Koleksiyon : İSH
Kutu : 661
Gömlük : 19
Belge :19-3

Belge No: 4280

12 nci Kolordu

12.1.1921

Batı Cephesi Komutanlığına

Batı ordumuzun yiğitçe karşı koyması ve cesurca yaptığı muharebeler karşısında düşmanın uğradığı yenilgi hakkındaki müjdeli haberi (alan) Afyonkarahisar ahalisi bugün bütün şehri bayraklarla donatarak asker, halk ve okul öğrencilerinden oluşan büyük bir insan kalabalığı toplu hâlde hükümet ve kolordu dairesine gelerek milletin yüce ruhu ve büyük azmine tercüman olacak güzel konuşmalar yaparak, ordumuza selâm gönderip hükûmete tebrik ve teşekkürlerini bildirdiklerini arz ederim.

12 Ocak 1921

12 nci Kolordu Komutanı
Fahrettin (Orgeneral Altay)

Koleksiyon : İSH
Kutu : 661
Gömlük : 19
Belge :19-3

Belge No: 4281

Belge No: 4281

İnönü

14/1/37

Erkân-ı Harbiye Riyâsetine

Büyük Millet Meclisi aza-yı kirâmından birçok zevât ordudaki asker kardeşlerimiz arasında neferlikle bil-fiil mücâhedeye iştirak etmek üzere cebheye geliyorlar. Müşârün-ileyhimin muharebecikleri arasında bulunması hepimiz için medâr-ı iftihar olduğu kadar milletimizin mücâhede-i hazırâyı ne mukaddes bir vazife add eylediğine de en kuvvetli bir delildir. Bütün efrâda keyfiyetin tebliğ ve tefhimi ta'mimen rica ederim.

Garp Cephesi Kumandanı

İsmet

Koleksiyon : İSH
Kutu : 695
Gömlük : 177
Belge :177-1

Belge No: 4281

İnönü

14.1.1921

Genelkurmay Başkanlığına

Büyük Millet Meclisi üyelerinden birçok kişi ordudaki asker kardeşlerimiz arasında neferlikle birlikte savaşa katılmak üzere cepheye geliyorlar. Bu kişilerin küçük muharebelerde bulunması hepimiz için iffihar kaynağı olduğu kadar milletimizin bu savaşı ne kadar kutsal bir görev kabul ettiğine de en kuvvetli bir delildir. Bütün herkese durumun bildirilmesi ve açıklanmasını tamimle rica ederim.

Batı Cephesi Komutanı

İsmet

Koleksiyon : İSH
Kutu : 695
Gömlük : 177
Belge :177-1

Belge No: 4282

Belge No: 4282

Pozantı

14/1/37

Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Reisi ve
Garb Cephesi K. İsmet Beyefendi Hazretlerine

Sevgili ordumuzun İnönü muzafferiyeti kemâl-i sürûrla istişâr olundu. Da'vâ-yı hakk ve istiklâlimizi daha ziyâde âla eden bu muzafferiyet-i kat'îyye zaten azmin derece-i ulviyetini gösteren ve daima Muhammed davası için müttehiden hareketi bir tarik-i necât add eden kuva-yı ma'neviyemizi pek ziyâde yükseltmiştir. Sevgili ordumuzun muzafferiyât ve muvaffakiyât-ı müteaddideye mazhâriyeti eltaf-ı sübhaneden tazarru' ederek bu muzafferiyâtın âmili bulunan Büyük Millet Meclisine ve Erkân-ı Harbiye-i Umûmiyemize ve ordunun ümerâ ve zabitân ve efrâdına takdim-i teşekkürât ibrâz olunan asâr-ı besâlet ve hemâsetinden dolayı da izhâr-ı takdirât eyleriz.

Umûm Adana Ahalisi Nâmına Belediye Reisi
Mehmed Fu'ad

Koleksiyon : İSH
Kutu : 695
Gömlük : 99
Belge : 99-1

Belge No: 4282

Pozantı

14.1.1921

Genelkurmay Başkanı ve
Batı Cephesi Komutanı İsmet Beye

Sevgili ordumuzun İnönü Zaferi büyük bir sevinçle haber verildi. Haklı davamız ve bağımsızlığımızı daha da artıran bu kesin başarı, zaten azmin yüksek derecesini gösteren ve daima Muhammed davası için hep birlikte hareketi bir kurtuluş yolu kabul eden manevî kuvvetimizi çok fazla yükseltmiştir. Sevgili ordumuzun zaferlere ve pek çok başarıya ulaşmasını Allah'tan diler, bu başarının sağlanmasında etkili olan Büyük Millet Meclisine ve Genelkurmayımıza ve ordunun tüm subay ve erlerine teşekkürlerimizi sunar, gösterilen cesaret ve yiğitlikten dolayı takdirlerimizi bildiririz.

Bütün Adana Halkı Adına Belediye Başkanı
Mehmet Fuat

Koleksiyon : İSH
Kutu : 695
Gömlük : 99
Belge : 99-1

Belge No: 4283

Belge No: 4283

Garb Cephesi Kumandanlığı

Eskişehir

Erkân-ı Harbiye Birinci Şu'besi

19 Kânun-u sâni 337

Aded

987

Yirmi Dördüncü Fırka Kumandanlığına

İnönü Meydan Muharebesi'ndeki muvaffakiyetden dolayı Şark Cephesi Kumandanı Ferik Kazım Karabekir Paşa hazretlerinden mevrûd tebrik telgrafı ile yazılan cevap sûreti âtidedir. Zabitân ve efrâda tebliğ buyrulmasını rica ederim.

Garp Cephesi Kumandanı

İsmet

Sûret

Muvaffakiyet-i âhireden dolayı zât-ı âlilerini ve Garb Cephesi'nin bil-umûm mensûbînini kemâl-i samimiyetle ve iffiharla tebrik ve temâdi-i muvaffakiyetle mazhâriyetimizi temenni eylerim. Vekayiin tafsilât ve inkişâfına dair ma'lûmât lutf buyrulmasını da ricâ ederim.

Şark Cephesi Kumandanı

Kâzım Karabekir

Sûret

Zât-ı devletleriyle kahraman Şark Ordusunun tebrikâtını en hâlis bir ruhla Garb Cephesi'ne tebliğ ve tebşir ederken maddî ve ma'nevî pek büyük meserret ve iffihar duymaktayız. Başda âcizleri olduğu hâlde Garb Cephesi'nin bütün zabitân ve efrâdının zât-ı devletlerine ve Şark Ordusuna ebedî minnet ve şükrânını arz ve takdim eylerim.

Garp Cephesi Kumandanı

İsmet

Koleksiyon : İSH

Kutu : 989

Gömlük : 114

Belge : 114-1

Belge No: 4283

Batı Cephesi Komutanlığı

Eskişehir

Genelkurmay 1 nci Şube

19 Ocak 1921

Sayı

987

24 ncü Tümen Komutanlığına

İnönü Meydan Muharebesi'ndeki başarıdan dolayı Doğu Cephesi Komutanı Korgeneral Kazım Karabekir'den gelen tebrik telgrafı ile yazılan cevap sureti aşağıdadır. Subaylara ve erlere bildirilmesini rica ederim.

Batı Cephesi Komutanı

İsmet

Suret

Kazanılan son başarıdan dolayı sizi ve Batı Cephesi'nin bütün personelini içtenlikle ve iftiharla tebrik ederim ve başarılarının devamını dilerim. Olayın ayrıntıları ve gelişmelerine dair bilgi verilmesini rica ederim.

Doğu Cephesi Komutanı

Kâzım Karabekir

Suret

Sizin aracılığınızla gönderilen kahraman Doğu Ordularının tebriklerini en içten duygularla Batı Cephesi'ne bildirip müjdelerken maddî ve manevî çok büyük sevinç ve iftihar duymaktayız. Başta ben olduğum hâlde Batı Cephesi'nin bütün subay ve erlerinin size ve Doğu Ordusuna sonsuz minnet ve teşekkürlerini arz ve takdim ederim.

Batı Cephesi Komutanı

İsmet

Koleksiyon : İSH

Kutu : 989

Gömlük : 114

Belge : 114-1

Belge No: 4284

Belge No: 4284

Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye

2/2/37

Garb Cephesi K.

İnönü Muharebesi'yle nihâyetlenen düşman harekât-ı âhire esnâsında vuku' bulan mezâlim ve hasarâtın tesbitiyle ahalinin sefâletine bir an evvel çare-sâz olunması için lâzım gelen tedâbir ve tedkikâtın ifâsı için bir hey'et-i meb'use gönderilmesi hakkında Ertuğrul Mebusu Mustafa Kemal Beyin takriri bu husûsun Hey'et-i Vekilece icrâsı sûretinde kabul edilmiş ve keyfiyet Hey'et-i Vekile Riyâsetinden Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye'ye emri tebliğ olunmuşdur. Devam edilmekte olan tedkikâtın bu nokta-i nazardan tesbit ve bir an evvel ikmâl ve iş'ârını ricâ eylerim. İkinci Şu'benin 1156 numrosuydur.

Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Reisi Vekili

Fevzi

Vürûdu 3/2/37

Koleksiyon : İSH
Kutu : 725
Gömlük : 145
Belge : 145-1

Belge No: 4284

Genelkurmay

2.2.1921

Batı Cephesi Komutanlığına

İnönü Muharebesi'yle sonuçlanan düşmanın son harekâtı sırasında meydana gelen mezâlim ve hasarların tespitiyle halkın sefaletine bir an önce çözüm bulunması için gerekli tedbir ve araştırmanın yapılması konusunda milletvekillerinden oluşan bir heyet gönderilmesi hakkında Ertuğrul Milletvekili Mustafa Kemal Beyin takriri, bu konunun Vekiller Heyetince yapılması şeklinde kabul edilmiş ve durum Vekiller Heyeti Başkanlığı tarafından Genelkurmaya bildirilmiştir. Devam etmekte olan araştırmanın bu açıdan tespit edilip ve bir an önce tamamlanıp bildirilmesini rica ederim. 2 nci Şubenin 1156 sayıslıdır.

Genelkurmay Başkan Vekili

Fevzi (Mareşal Çakmak)

Gelişi 3.2.1921

Koleksiyon : İSH
Kutu : 725
Gömlük : 145
Belge : 145-1

Belge No: 4285

Belge No: 4285

Belge No: 4285

Cenup Cephesi

14-3-37

K. 12 K.

Büyük Millet Meclisi Riyâset-i Celîlesinden alınan 3 Mart 37 tarihli telgrafnâme aynen zirde derc ve tebliğ olunur. 12 minh

Kumandan Nâmına Cephe Erkân-ı Harbi

Zeki

12 minh.

Sûret

İstikâl ve istihlâs-ı vatan gâyesi etrafında toplanmış olan Türkiye Büyük Millet Meclisi ikinci ictima'-ı senesini şarkda ve garbda müessir bir vaziyette olarak idrak eylemiş ve martın birinci günü vuku' bulan ictima'ında bu neticenin husûlünü te'mine fiilen hizmet etmiş bulunan ordu kumandanlarıyla bil-umûm erkân, ümerâ, zabitân ve efrâdın ve her sınıftan büyük küçük bil-umûm me'mûrin-i hükûmet ile ahali-i muhteremenin ibrâz eylemiş olduğu müessir hamiyet ve fedakâriyi bir lisân-ı hürmet ve takdir ile yâd ve tezkâr etmiş ve bu mücâhade-i kudsiyede şehid olan kardaşlarımızın ervâh-ı mübârekesine fatihalar ithâf olunmuşdur. Meclis-i âlinin kararına tevfikân bil-umûm kıtaata ve makâmât-ı mülkiye, adliye, askeriye vesaireye ve ahâli-i muhtereme ile bidâyet-i mücadelede müdafaa-i vatan vazifesini bizzat deruhde eden müdafaa-i hukuk cemiyetlerine beyân-ı teşekkürât eyleriz. Ve ikinci sene millinin halâs-ı vatanı mü'min olması için ordu ile beraber her sınıftan bil-umûm ahali ve me'murinin aynı hiss-i fedakâri ile meşhûn olarak vezâif-i vataniyelerine devam etmelerini temenni eyler ve işbu tebliğin bil-umûm alakâdarâne iblağını rica ederim. İnşallah Meclis-i âli pek uzak olmayan bir zamanda umûm memleketin halâsını tebşir ile mes'ud olacaktır efendim.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi

Mustafa Kemal

Koleksiyon : İSH
Kutu : 865
Gömlük : 23
Belge :23-1, 2

Belge No: 4285

Güney Cephesi

14.3.1921

12 nci Kolordu Komutanlığına

Büyük Millet Meclisinden alınan 3 Mart 1921 tarihli telgraf aynen aşağıda tebliğ olunur. 12 Mart 1921

Komutan Adına Cephe Kurmayı

Zeki

Suret

Bağımsızlık ve vatanın kurtuluşu amacı etrafında toplanmış olan Türkiye Büyük Millet Meclisi ikinci toplantı senesine doğuda ve batıda etkili bir durumda olarak ulaştı ve 1 Mart günü yapılan toplantıda; bu sonucun elde edilmesinde hizmet etmiş olan ordu komutanlarıyla, bütün üst subay, subay ve erlerin ve her sınıftan büyük küçük bütün hükümet memurları ile halkın ileri gelenlerinin göstermiş olduğu vatanseverlik ve fedakârlığı hürmet ve takdir ile yâd edilmiş ve bu kutsal mücadelede şehit olan kardeşlerimizin mübarek ruhlarına fatihalar ithaf olunmuştur. Yüce Meclisin kararına uygun olarak, bütün birliklere ve mülkî, adlî ve askerî makamlara ve halk ile mücadelenin başlangıcında vatan savunmasını bizzat üzerine alan müdafaaî hukuk cemiyetlerine teşekkür ederiz. Ve ikinci senesinde vatanın kurtuluşuna çalışması için ordu ile beraber her sınıftan bütün halk ve memurların aynı fedakârlık hissi ile dolu olarak vatanî görevine devam etmelerini temenni eder bu tebliğin ilgililere bildirilmesini rica ederim. İnşallah yüce Meclis uzak olmayan bir zamanda bütün memlekete bağımsızlığı müjdelemekle mutlu olacaktır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi

Mustafa Kemal

Koleksiyon : İSH
Kutu : 865
Gömlük : 23
Belge :23-1, 2

Belge No: 4286

Belge No: 4286

Ankara

324

Garb Cebhesi Kumandanı İsmet Paşa Hazretlerinden Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Riyâsetine vârid olan rapor ile Büyük Millet Meclisi Reisi Mustafa Kemal Paşa hazretleri tarafından müşarünileyhe keşide buyrulan tebrik telgrafnâme sûretleri ber-vech-i âtidir. Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Riyâsetine saat 6.30 sonrada Metristepe'den gördüğüm vaziyet Gündüzbey şimâlinde sabahdan beri sebat eden ve dümdâr olması muhtemel bulunan bir düşman müfrezesi sağ cenah grubunun taarruzuyla gayr-ı muntazam çekiliyor. Yakından ta'kib ediyorlar. Hamidiye istikâmetinde temas ve faaliyet yok. Bozöyük yanıyor. Düşman binlerce maktulleri ile doldurduğu muharebe meydanını silâhlarımıza terk etmiştir.

Garb Cephesi K.

İsmet

İnönü Meydan Harbi'nde Metristepe'de Garb Cebhesi Kumandanı ve Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Reisi İsmet Paşaya bütün tarih-i âlemde sizin İnönü Meydan Muharebeleri'nde deruhde ettiğiniz vazife kadar ağır bir vazife deruhde etmiş kumandanlar enderdir. Milletimizin istikbâl ve hayatı dahiyâne idareniz altında şerefle vazifelerini gören kumandan ve silâh arkadaşlarınızın kalb ve hamiyetine büyük emniyetle istinâd ediyordu. Siz orada yalnız düşmanı değil milletin ma'kus tali'ni de yendiniz, istilâ altındaki bedbaht topraklarımızla beraber bütün vatan bugün müntehalarına kadar zaferinizi tes'id ediyor. Düşmanın hırs-ı istilâsı azim ve hamiyetinizin yalçın kayalarına başını çarparak hurde-hâş oldu. Nâmınızı tarihin kitabe-i mefâhîrine kayd eden ve bütün milleti hakkınızda ebedî minnet ve şükrâna sevk eden büyük gazâ ve zaferlerinizi tebrik ederken üstünde durduğunuz tepenin size binlerce düşman ölüleriyle dolu bir meydan-ı şeref seyr etdirdiği kadar milletimiz ve kendiniz için şa'saa-i i'tilâ ile dolu bir âfak-ı istikbâle de nâzır ve hâkim olduğunu söylemek isterim.

1 Nisan 37

Büyük Millet Meclisi Reisi Mustafa Kemal

Koleksiyon : İSH
Kutu : 816
Gömlük : 194
Belge : 194-1

Belge No: 4286

Ankara

324

Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşadan Genelkurmaya gönderilen rapor ile Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Kemal Paşa tarafından İsmet Paşaya gönderilen tebrik telgraf suretleri aşağıdadır. “Genelkurmaya saat 18.30’da Metristepe’den gördüğüm vaziyet Gündüzbey kuzeyinde sabahtan beri direnen ve artçı olması muhtemel bulunan bir düşman müfrezesi Sağ Kanat Grubunun taarruzuyla düzensiz olarak çekiliyor. Yakından takip ediyoruz. Hamidiye yönünde temas ve faaliyet yok. Bozöyük yanıyor. Düşman binlerce ölüleri ile doldurduğu muharebe meydanını silâhlarımıza terk etmiştir.”

Batı Cephesi Komutanı

İsmet

İnönü Meydan Muharebesi’nde Metristepe’de Batı Cephesi Komutanı ve Genelkurmay Başkanı İsmet Paşaya: Bütün dünya tarihinde sizin İnönü Meydan Muharebeleri’nde üstlendiğiniz görev kadar ağır bir görevi üstlenmiş komutanlar pek azdır. Milletimizin kurtuluş ve hayatı, dahiyâne idareniz altında şerefle görevlerini yapan komutan ve silâh arkadaşlarınızın yurtsever kalbine güvenle dayanıyordu. Siz orada yalnız düşmanı değil milletin makus (ters) talihini de yendiniz. İstilâ altındaki bahtsız topraklarımızla beraber bütün vatan bugün en uç noktalara kadar zaferinizi kutluyor. Düşmanın istilâ hırsı azim ve vatanseverliğinizin yalçın kayalarına başını çarparak paramparça oldu. Adınızı tarihin kıvanç kitabetine yazan ve bütün milleti hakkınızda ebedî minnet ve şükrana sevk eden büyük savaş ve zaferlerinizi tebrik ederken üstünde durduğunuz tepenin size binlerce düşman ölüleriyle dolu bir şeref meydanı seyrettirdiği kadar milletimiz ve kendiniz için yüksek parlaklık ile dolu bir geleceğin ufku bakmakta ve hükmetmekte olduğunu söylemek isterim.

1 Nisan 1921

Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Kemal

Koleksiyon : İSH
Kutu : 816
Gömlük : 194
Belge : 194-1

Belge No: 4287

Fırka Emri

1. Düşman yedi gün devam eden ve birçok kanlı safâhatı ihtiva eden meydan muharebesini müteakib cebheden kâmilten çekilmeğe başlamıştır. Metristepe Dördüncü Fırka kıtaatı tarafından işgal edilmiştir. 61 nci Fırka Süvari Bölüğü Gündüzbey Söğüd Bilecik istikâmetinde düşmanla temâs hâsıl etmek üzere hemen ileriye tahrik edilmiştir.

2. Birinci Fırka Süvari Bölüğü, istihkâm bölüğüyle beraber hemen Söğüd Bilecik üzerinden ileri hareket edecektir. Süvari bölüğü nerede rast gelirse düşmana temâs edecek ve bu temâsı gaib etmeyecektir. Beşinci Süvari Alayı kezâ Söğüd üzerinden düşmanın ta'kibine me'mur edilmiştir. Bu alay doğrudan doğruya emrimde bulunacaktır. Kırkıncı Alay Rızapaşa'da Kocaeli Müfrezesine iltihak edecektir.

3. Birinci Fırka şafakla beraber A. 3 Gündüzbey şimâlindeki sırtlara ve şose yakınında ictima' ile harekete hazır bulunacaktır. Grub cebel taburundan bir bölük bu alayla beraber bulunacaktır. A. 4 ve A. 5 batarya tepesindeki mevkillerini terk ile Gündüzbey cenûbundaki Taşlartepe'de ictima' edecekler ve harekete hazır bir hâlde bulunacaklardır. Topçu taburu ve grub emrine verilmiş olan sahra bataryası şose üzerinde ve grub topçu taburu Gündüzbey Köprüsü üzerinde (yol serbest bırakılmak şartıyla) ictima' ve harekete hazır bulunacaktır.

4. Himaye müfrezesi birinci kısmıyla Gündüzbey cenûbuna gelib sahra bataryası gerisinde bulunacaktır. İkinci kısmı ile şebekeleri toplattıktan sonra fırka kol nihayetine iltihâk etmek üzere hemen ileri hareket edecektir. Sıhhiye müfrezesi iki kademeye ayrılıb birinci kademe Gündüzbey cenûbunda şose üzerinde muhârebe müfrezesi gerisine gelib harekete hazır bulunacak. İkinci kademe mecruhları toplatacak ve sevke devam ile ikmal-i vazife ettikten sonra derhâl birinci kademeye iltihâk edecektir. Cebhâne kolu üçdü. İki Osmanlı birisi İngiliz olmak üzere cebhâne alib ağırlıkların bulunduğu yerde harekete hazır bulunacaktır. Fırka ağırlıkları bulunduğu mahalde evvelâ süvari ve istihkâm badehu alaylar ictima' edecekler. Fırka idâresi kıtaatının demirbaşı erzâkını ikmâl ve ağırlıklarını da iki günlük yem ve erzak idhâr edecek ve ağırlıklar bugün öğleden sonraya kadar ikmâl-i nevâkısyla harekete hazır bulunacaklardır.

5. Birinci Fırka hücum taburu hemen Gündüzbey'e hareketle Üçüncü Alayla beraber bulunacaktır.

6. Kocaeli Müfrezesi A. 2, ve A. 40 ile kudretli cebel bataryasından mürekkeb olarak Rızapaşa'da ictima' ile harekete hazır bulunacaktır.

7. Obüs topu ikmâl-i nevâkısıla hareket edib edemeyeceğini hemen bana bildirecektir.

8. Birinci Fırka Piyade Kumandanı Osman Zâti Bey bi-t-tevkiil berâ-yı tedâvi birkaç gün için maa-teessüf geride kalacağım.

Birinci Fırka K.

Miralay

Kemaleddin Sâmi

Koleksiyon : İSH
Kutu : 907
Gömlük : 125
Belge : 125-1

Belge No: 4287

Oluklu

1.4.1921

Tümen Emri

1. Düşman yedi gün devam eden ve birçok kanlı safhayı içeren meydan muharebesini takiben cepheden tamamen çekilmeye başlamıştır. Metristepe 4 ncü Tümen birlikleri tarafından işgal edilmiştir. 61 nci Tümen Süvari Bölüğü Gündüzbey, Söğüt, Bilecik yönünde düşmanla temas sağlamak üzere hemen ileriye yöneltmiştir.

2. 1 nci Tümen Süvari Bölüğü İstihkâm Bölüğüyle beraber hemen Söğüt-Bilecik üzerinden ileri hareket edecektir. Süvari bölüğü nerede rast gelirse düşmanla temas edecek ve bu teması kaybetmeyecektir. 5 nci Süvari Alayı yine Söğüt üzerinden düşmanın takibi ile görevlendirilmiştir. Bu alay doğrudan doğruya emrimde bulunacaktır. 40 ncü Alay Rızapaşa'da Kocaeli Müfrezesine katılacaktır.

3. 1 nci Tümen şafakla beraber 3 ncü Alay Gündüzbey kuzeyindeki sırtlara ve şose yakınında toplanarak harekete hazır bulunacaktır. Grup dağı taburundan bir bölük bu alayla beraber bulunacaktır. 4 ncü Alay ve 5 nci Alay batarya tepesindeki mevkilerini terk ile Gündüzbey güneyindeki Taşlartepede toplanacaklar ve harekete hazır bir hâlde bulunacaklardır. Topçu taburu ve grup emrine verilmiş olan sahra bataryası şose üzerinde ve grup topçu taburu Gündüzbey Köprüsü üzerinde (yol serbest bırakılmak şartıyla) toplanacak ve harekete hazır bulunacaklardır.

4. Himaye müfrezesi birinci kısmıyla Gündüzbey güneyine gelip sahra bataryası gerisinde bulunacaktır. İkinci kısmı ile şebekeleri toplattıktan sonra tümen kol nihayetine katılmak üzere hemen ileri hareket edecektir. Sıhhiye müfrezesi iki kademeye ayrılıp birinci kademe Gündüzbey güneyinde şose üzerinde muharebe müfrezesi gerisine gelip harekete hazırlanacak, ikinci kademe yaralıları toplatacak ve sevke devam ile görevini tamamladıktan sonra derhâl birinci kademeye katılacaktır. Cephane kolu üçtü. İki Osmanlı birisi İngiliz olmak üzere cephanesini alıp ağırlıkların bulunduğu yerde harekete hazır bulunacaktır. Tümen ağırlıkları bulunduğu bölgede, önce süvari ve istihkâm daha sonra alaylar toplanacaklar, tümen idaresi, birliklerinin demirbaş erzakını tamamlayacak, ağırlıklarını ve iki günlük yem ve erzak depolayacak ve ağırlıklar bugün öğleden sonraya kadar eksiklerini tamamlayarak harekete hazır bulunacaklardır.

5. 1 nci Tümen hücum taburu hemen Gündüzbey'e hareketle 3 ncü Alayla beraber bulunacaktır.

6. Kocaeli Müfrezesi 2 nci Alay ve 40 ncü Alay ile kudretli dağı bataryasından oluşup Rızapaşa'da toplanarak harekete hazır bulunacaktır.

7. Obüs topu eksikliklerini tamamlayarak hareket edip edemeyeceğini hemen bana bildirecektir.

8. 1 nci Tümen Piyade Komutanı Osman Zâti (Koral) Beyi vekil bırakarak tedavi için birkaç gün geride kalacağım.

1 nci Tümen Komutanı

Albay

Kemaleddin Sâmi (Gökçen)

Koleksiyon : İSH
Kutu : 907
Gömlük : 125
Belge : 125-1

Belge No: 4288

Belge No: 4288

Çukurhisar

3/4/37

Fırka 1 K.

İkinci İnönü Muharebesi'nde Dördüncü Fırka en buhranlı zamanlarda en mühim mıntikalara yetişdi. Düşmanın harekâtını daima mukâbil taarruzlarla karşıladı. Nihayetde bizzat istirdâd eylediği Metristepe'ye karşı gece ve gündüz mükerreren ve daima aynı hiss-i hahiş ve vecdle taarruz etmişdir. Fırka, kazanılan zafer ve galibiyete düşmanın hezimet ve ric'atine mühim derecede âmil ve müessir olduğu fırkanın bu fedakârâne hareketi daima tezkâr edilecektir. Bu fırkanın me'mur edileceği her dakikada vazifede muvaffakiyetler ibraz etmesini Türk ordusuna zafer-i nihâiyi te'min eylemesi itimâdıyla dua ederken başda cesur ve gayur kumandanı Kaimakam Nazım Bey olduğu hâlde rûfeka-i hamâseti olan zâbit ve asker arkadaşlarımızın menâkıbını büyük bir bahr-ı gurur ile yâd-ı tezkâr eylerim. Umum fırkalara tebliğ olundu.

Garb Cephesi K.

İsmet

Koleksiyon : İSH
Kutu : 908
Gömlük : 17
Belge : 17-1

Belge No: 4288

Çukurhisar

3.4.1921

1 nci Tümen Komutanlığına

İkinci İnönü Muharebesi'nde 4 ncü Tümen en buhranlı zamanlarda en önemli bölgelere yetişti. Düşmanın harekâtını daima mukâbil taarruzlarla karşıladı. Sonuçta bizzat ele geçirdiği Metristepe'ye karşı gece ve gündüz tekrar tekrar ve daima aynı istek ve heyecanla taarruz etmiştir. Tümen, kazanılan zafer ve galibiyette, düşmanın hezimetine ve geri çekilmesine önemli derecede etken olmuştur. Tümenin bu fedakârca hareketi daima hatırlanacaktır. Tümenin görevlendirileceği her zaman başarı göstermesini, Türk ordusuna son zaferi kazanması güveniyle dua ederken başta cesur ve gayretli komutanı Yarbay Nazım Bey olduğu hâlde cesur arkadaşları olan subay ve askerlerin kahramanlıklarını büyük bir gurur ile anarım. Bütün tümenlere tebliğ edildi.

Batı Cephesi Komutanı

İsmet

Koleksiyon : İSH
Kutu : 908
Gömlük : 17
Belge : 17-1

Belge No: 4289

Belge No: 4289

Çukurhisar

5/4/37

(Yenice) de Orhaneli Kumandanlığına

Aceledir

Şifre

İnönü Muharebesi'nde mağlûb edilen düşman meydan-ı muharebede birçok maktûl, mecrûh ve ganâim terk ederek (31/Mart/37)den i'tibâren ric'ate başlamış ve ta'kib kollarımız ve süvari fırkalarımız tarafından Kızgancı'da düşman mevâzii-i asliyesine kadar ta'kib edilmiş ve düşmandan bir hayli tüfenk, otomobil, cebhâne ve malzeme-i sıhhiye i'tinam edilmiştir.

Taburu göndererek Bursa mıntıkasına ilticaya mecbûr olan düşmanın zayıat ve telefâtı ve ahvâl-i ma'neviyesi ve maksad ve niyeti hakkında ma'lûmât istihsâline çalışınız. Ve müfrezenizi teşkil ve tensika ve inzibâtı te'sise çalışınız.

5/4/37 saat 7.30 sonra yazılmışdır.

Garb Cephesi Kumandanı

İsmet

Koleksiyon : İSH
Kutu : 708
Gömlük : 170
Belge : 170-1

Belge No: 4289

Çukurhisar

5.4.1921

Yenice'de Orhaneli Komutanlığına

Aceledir

Şifre

İnönü Muharebesi'nde mağlûb edilen düşman muharebe meydanında birçok ölü, yaralı ve ganimet terk ederek 31 Mart 1921'den itibaren geri çekilmeye başlayan takip kollarımız ve süvari tümenlerimiz tarafından Kızgancı'da düşman asıl mevziine kadar takip edilmiş ve düşmandan pek çok tüfek, otomobil, cephane ve sıhhiye malzemesi ele geçirilmiştir.

Taburu göndererek Bursa bölgesine ilticaya mecbur olan düşmanın zayıflık, can kaybı, moral durumu ve niyeti hakkında bilgi edinmeye ve müfrezenizi teşkil etmeye ve düzenlemeye çalışınız.

5.4.1921 saat 19.30'da yazılmıştır.

Batı Cephesi Komutanı

İsmet

Koleksiyon : İSH
Kutu : 708
Gömlük : 170
Belge : 170-1

Belge No: 4290

Belge No: 4290

10/4/37

Mahreci: Keskin

Müdafaa-i Milliye Vekâlet-i Celfîesine

Düşman İnönü Meydan Harbi'ni Türk ordusu silâhlarına terk ile kâhir bir darbeye daha uğradıldıklarını i'lan ve tebşir eden ajansı, halkımız meserret gözyaşları ve şükranlarla karşıladılar. Millet zaten emin bulunduğu kumandanlarını bir kere daha alkışladılar. Mülevves ayaklar altında kalan inleyen kardaşlarımızın yevm halâsına ve düşmanın mübârek topraklarımızdan bir an evvel koğularak atılmasına isimleri tarih sahifelerine zerrin kalemlerle intikâl eden büyük kumandanlarımızla kahraman mücâhidlerimize Cenâb-ı Kadr-i Mutlâk'ın mütevellî muzafferiyetler ihsânını dua ve niyâz etmektedir. Ferman

3 Nisan 37

Belediye Reisi

Mahmud

10.4.37

Keskin Kazası Müfettiş ve

Müdafaa-i Hukuk Reisi

Sâdık

Koleksiyon : İSH

Kutu : 567

Gömlük : 126

Belge : 126-7

Belge No: 4290

Gönderildiği Yer: Keskin

10.4.1921

Millî Savunma Bakanlığına

Düşmanın İnönü Meydan Savaşı'nı Türk ordusu silâhlarına terk ettiği ve ağır bir darbeye daha uğratıldığını ilân ve müjdeleyen haberi, halkımız sevinç gözyaşları ve şükranlarla karşıladı. Millet zaten inandığı komutanlarını bir kere daha alkışladı. Kirli ayaklar altında inleyen kardeşlerimizin kurtuluşunda ve düşmanın mübarek topraklarımızdan bir an evvel kovularak atılmasında isimleri tarih sayfalarına altın kalemle yazılan büyük komutanlarımızla kahraman askerlerimize Allah'tan daimî başarılar dileriz.

3 Nisan 1921

Belediye Reisi Başkanı
Mahmut
10.4.1921

Keskin Kazası Müfettiş ve
Müdafaai Hukuk Başkanı
Sâdık

Koleksiyon : İSH
Kutu : 567
Gömlük : 126
Belge : 126-7

Belge No: 4291

Belge No: 4291

Mahreci

Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye

12/4/37

Saat 2/24

K. 12 K. Fahreddin Beye

Yorulmak bilmeyen bir azim ile tarih ve bize parlak misaller ilâve eyleyen uzun ve yorucu yürüyüşler ile düşmanı bilâ-fâsıla ta'kib ederek meydân-ı muharebeye yetişen On İkinci Kolordu kıtaatının düşmanın hezimet-i kat'iyesini intâc eden Dumlupınar Meydan Muharebesi'nde pek büyük bir hisse-i şerefi olduğunu kemâl-i şükrân ile yâd eder ve zât-ı âlileriyle kumandanız altındaki kahraman kıtaatı tebrik eylerim efendim.

12/4/37

Büyük Millet Meclis Reisi

Mustafa Kemal

Koleksiyon : İSH
Kutu : 855
Gömlük : 130
Belge : 130-1

Belge No: 4291

Gönderildiği Yer:

Genelkurmay

12.4.1921

Saat 2.24

12 nci Kolordu Komutanı Fahrettin Beye

Yorulmak bilmeyen bir azim ile tarihe ve bize parlak örnekler ilâve eden, uzun ve yorucu yürüyüşler ile düşmanı aralıksız takip ederek muharebe meydanına yetişen 12 nci Kolordu birliklerinin, düşmanın kesin yenilgisi ile sonuçlanan Dumlupınar Meydan Muharebesi'nde çok büyük şerefli bir payı olduğunu tam bir şükran ile anar, siz ve komutanızdaki kahraman birlikleri tebrik ederim.

12.4.1921

Türkiye Büyük Millet Meclis Başkanı

Mustafa Kemal

Koleksiyon : İSH
Kutu : 855
Gömlük : 130
Belge : 130-1

Belge No: 4292

Belge No: 4292

Ankara Harbiye Vekâlet-i Celîlesi Vasıtasıyla Şanlı Büyük Orduya

14-4-37

Mahreci: Kuşadası

Türk'ün en mukaddes bildiği ve hiç tecâvüz ettirmediği nâmus-u vatanını mahva yürüyen din düşmanı nesl-i kerim-i Osmanî'yi doğuran mübârek yurdumuzun tarihi bir ovasında hamâset ve kahramanlıklarıyla ezib çığneyen ordumuzu takdis ve tes'id ve tebrik eder ve her dilâverini hıfz-ı hamdaniyeye ve tevfikân-ı rabbani ederiz.

On Beş Bin Müslüman Ahali Nâmına

Kuşadası Belediye Reisi

Faik

Koleksiyon : İSH
Kutu : 567
Gömlük : 126
Belge : 126-17

Belge No: 4292

Ankara Harbiye Vekâleti Aracılığıyla Şanlı Orduya

14.4.1921

Gönderildiği Yer: Kuşadası

Türk'ün en kutsal bildiği ve hiç tecavüz ettirmediği vatanını mahvetmeye yürüyen din düşmanını, Osmanlı neslini doğuran mübarek yurdumuzun tarihî bir ovasında kahramanlıklarıyla ezip çiğneyen ordumuzu tebrik eder, her ferdini Allah'ın korumasını dileriz.

15.000 Müslüman Halk Adına

Kuşadası Belediye Başkanı

Faik

Koleksiyon : İSH
Kutu : 567
Gömlük : 126
Belge : 126-17

Belge No: 4293

Belge No: 4293

14/4/37

Mahreci: Niğde

Müdafaa-i Milliye ve Dâhiliye Vekâletine

Kahraman ordumuzun alçak düşmanı ric'at-ı kahriyeye duçâr ederek İnönü Muzafferiyeti'ne muzafferiyeti meş'ar dünkü günkü tebliğ-i resmî üzerine bütün memleket enva'-ı müzaharetle bir leyl-i sūrûr yaşanmış bugün de bil-cümle devâir ve mektebler ta'til ve dükkâncılar dükkânlarını kapadarak vakt-i zuhrda bütün ahali-i İslâmiye ve Cami'-i Kebir'de ictima' eylemiş ve ervâh-ı şühedâya ithaf edilmek üzere hatm-i şerif ve mevlüd-ü nebevî kıraatını mütaakib sûre-i Fatiha tilâvet olunarak fedakâr ordumuzun muzafferiyât-ı tevâliyye mazhariyet duasını râfi'-i bârgâh uhriyet (okunamadı) yevm-i zafer tes'id edilmiş olduğu arz olunur.

Niğde Mutasarrıfı İbrahim

Koleksiyon : İSH
Kutu : 567
Gömlük : 126
Belge : 126-3

Belge No: 4293

14.4.1921

Gönderildiği Yer: Niğde

Millî Savunma ve Dışişleri Bakanlığına

Kahraman ordumuzun alçak düşmanı yenilgiye uğratarak geri çekilmeye mecbur ettiği İnönü Muzafferiyeti'ni duyuran -dün yayımlanan-resmî tebliğ üzerine bütün memleket çeşitli gösterilerle bir sevinç gecesi yaşamış, bugün de bütün daireler ve okullar tatil edilmiş ve dükkân sahipleri dükkânlarını kapatarak öğle vakti bütün Müslümanlar Büyük Cami'de toplanmış ve şehitlerin ruhuna ithaf edilmek üzere hatim ve mevlüdü takiben Fatiha suresi okunarak fedakâr ordumuzun başarılarının devamı için Allah'a dua edilerek bugünkü zaferin kutlanmış olduğu arz olunur.

Niğde Mutasarrıfı İbrahim

Koleksiyon : İSH
Kutu : 567
Gömlük : 126
Belge : 126-3

Belge No: 4294

Belge No: 4294

Müdafaa-i Milliye Vekâlet-i Celîlesine

17-4-37

Mahreci: Osmaniye

A'dâ'yı din bir kinin beynlerinde patlayan ve şeca'-ı İslâmiyenin kâhir efrâdıyla Türkiye kudret-i tarihiyesinin i'lâsına muvaffakiyetinizden dolayı zât-ı devletlerini ve etrâfınızda toplanan umûm kıtaat kumandanları beğleri tebrike kahraman asker evlâdlarımıza maa-l-İslâm teşekkürât-ı mahsûsamızın iblâğını ricâ ederken kadr-ı mutlak olan Cenâb-ı Allah'dan hüsn-ü muvaffakiyet ve mazhariyetlerini niyâz ve din-i millet uğrunda fedâ-yı cân eden muhterem şühedâmızın ervâh-ı pür fütuhlarına fatihalar ithâf ederiz.

15/4/37

Kaimakam Arif

Koleksiyon : İSH
Kutu : 567
Gömlük : 126
Belge : 126-18

Belge No: 4294

Millî Savunma Bakanlığına

17.4.1921

Gönderildiği Yer: Osmaniye

Din düşmanı bir kinin beyinlerinde patlayan ve İslâm'ın kahraman fertleriyle Türkiye'nin kudretli tarihinin yüceltilmesindeki başarınızdan dolayı sizi ve etrafınızda toplanan bütün birlik komutanlarını tebrik ederek kahraman asker evlâtlarımıza bütün Müslümanların özel teşekkürlerinin bildirilmesini rica ederken her şeye kadir olan Allah'tan büyük başarılar elde etmelerini diler, millet ve din uğrunda canını feda eden aziz şehitlerimizin ruhuna fatihalar ithaf ederiz.

15.4.1921

Kaymakam Arif

Koleksiyon : İSH
Kutu : 567
Gömlük : 126
Belge : 126-18

Belge No: 4295

Belge No: 4295

Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye

K. 12 K.

C. 16/4/37 tarih 634 tele 13/14.4.37'de Ankara telsizleriyle ta'mim edilen tebliğ ber vech-i âtidir. Uşak mıntıkasında beş günden beri kemâl-i şiddetle devam eden Dumlupınar Meydan Muharebesi kahraman piyadelerimizin şiddetli savletleri ve süvari fırkalarımızın düşmanın hatt-ı ric'ati üzerine yaptığı parlak akın harekâtı neticesinde muharebe Yunan ordusunun inhizâmâtıyla neticelenmiştir. Muzaffer ordumuz mağlûb düşmanı ta'kib etmektedir. Ma'iyetinizdeki telsiz dundan dundan ta'dil bir hâdise almış ise Ankara telsizi nâmına hareket eden âhir merkezin sigasıdır. Telsizle alınan haberlerin telli telgrafla verilenlere mukâbelesinden sonra neşri berâ-yı tavsiye olunur.

Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Reisi Birinci Ferik

Fevzi

18/4/37

Koleksiyon : İSH
Kutu : 816
Gömlük : 37
Belge : 37-1

Belge No: 4295

Genelkurmaya

12 nci Kolordu Komutanlığına

Cevap: 16.4.1921 tarih ve 634 numaralı telgrafa 13/14.4.1921'de Ankara telsizleriyle bildirilen tebliğ aşağıdadır. Uşak bölgesinde beş günden beri tüm şiddetiyle devam eden Dumlupınar Meydan Muharebesi kahraman piyadelerimizin şiddetli hücumları ve süvari tümenlerimizin düşmanın geri çekilme hattı üzerine yaptığı parlak akın harekâtı neticesinde muharebe, Yunan ordusunun yenilgisiyle sonuçlanmıştır. Muzaffer ordumuz mağlûp düşmanı takip etmektedir. Emrinizdeki telsiz yavaş yavaş kullanılmaz bir hâle gelmiş ise Ankara telsizi adına hareket eden son merkezden bildirilecektir. Telsizle alınan haberlerin telli telgrafla verilenlerle karşılaştırılmasından sonra yayımlanması tavsiye olunur.

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Fevzi

18.4.1921

Koleksiyon : İSH
Kutu : 816
Gömlük : 37
Belge : 37-1

Belge No: 4296

Belge No: 4296

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Ankara

Müdafaa-i Milliye Vekâleti

19-4-337

Müsteşarlığı

Aded/515

Garb Cephesi Kumandanlığına

İnönü Meydan Muharebesi'nden mağlûben ric'at eden düşmanı ta'kib ve tazyikte Üçüncü Süvari Fırkasının ibrâz ettiği asâr-ı şecaat ve kiyâseti takdiren İnegöl Belediye Riyâsetinden mevrûd ve Büyük Millet Meclisi Riyâsetinden muhavvel telgraf sûreti zirde aynen arz edilmiştir. Efendim.

Müdafaa-i Milliye Vekili Nâmına

Müsteşar Muavini

İnegöl

15/4/37

Sûret

İnönü Meydan Muharebesi'nde ric'at eden düşmanı ta'kibde Üçüncü Süvari Fırkasının ibrâz eylediği âsâr-ı şecaat ve savleti mübârek Anadolu'muzun en ma'mur kasabalarından ma'dûd olan İnegöl'ümüzü ve tevâbi'ini sefil düşmanın mezâlîm ve şenâatinden halâs eylemiş millet-i İslâmiye nâmına bizzat kendilerine ve mümessileri olan umûm kumandanlarımıza arz-ı şükrân eyleriz.

İnegöl Belediye Reisi

İsmail

Ş 2, 22 Nisan 37

Koleksiyon : İSH

Kutu : 726

Gömlük : 22

Belge : 22-1

Belge No: 4296

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Millî Savunma Bakanlığı
Müsteşarlığı
Sayı/515

Ankara
19.4.1921

Batı Cephesi Komutanlığına

İnönü Meydan Muharebesi'nden yenilgiyle geri çekilen düşmanı takipte ve sıkıştırmada 3 ncü Süvari Tümeninin gösterdiği kahramanlığı takdiren İnegöl Belediye Başkanlığından gelen ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığından gönderilen telgraf sureti aşağıda aynen arz edilmiştir.

Millî Savunma Bakanı Adına
Müsteşar Muavini

İnegöl
15.4.1921

Suret

İnönü Meydan Muharebesi'nde geri çekilen düşmanı takipte 3 ncü Süvari Tümeninin gösterdiği kahramanlıkla mübarek Anadolu'muzun en bayındır kasabalarından biri olan İnegöl'ümüzü ve buraya bağlı olan yerleri sefil düşmanın mezâlim ve kötülüklerinden kurtarmıştır. Müslümanlar adına bizzat kendilerine ve temsilcileri olan bütün komutanlarımıza teşekkür ederiz.

İnegöl Belediye Başkanı
İsmail

2 nci Şube, 22 Nisan 1921

Koleksiyon : İSH
Kutu : 726
Gömlük : 22
Belge : 22-1

Belge No: 4297

Belge No: 4297

Belge No: 4297

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyâseti
Kalem-i Mahsus Müdiriyeti
Aded

Ankara
5/8/337

Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Vekâletine

Orduya ve millete beyân-nâme:

Büyük muharebeden çıktığımız en zayıf zamanımızda, tek mil memleketi çığnemek ve bütün ahaliyi mahvetmek için üzerimize hücum eden düşmanlara karşı milletce birleşdik ve pek kıymetli ordular vücûda getirdik. Muhtelif ve müteaddid cephelerde emsalsiz fedakârlıklarla hukuk-u milleti müdafaa eden ve İnönü'de Yunanistan'ın istilâ ordularını iki defa tepeleyen bu millî ordularımız o kadar yüksek bir azim ve iman ile muharebe ettiler ki düşmanlar yalnız Garb Cephe'mizdeki ordularımıza karşı kralları başda olduğu hâlde tek mil Yunan ordusunu Anadolu'ya getirmeğe mecbur oldular.

Garb Cephesi'nde vuku'a gelen son muharebâtda bu düşman ordusunu pek mahv-ı zayıata dûçâr ettikten sonra ordumuzun cevher-i asliyesinden hiçbir şey zayi' etmeden bugünkü vaziyeti aldık. Bugün düşman ordusu menâbi-i asliyesinden ve üss-ül harekesinden uzaklaşmış bir vaziyette karşımızdadır.

Bütün mezayâ-yı kahramânâne ve evsâf-ı âliyesini en mühim muharebe meydanlarında tanıdığım ordumuzun müdir ve yüksek kumanda heyetiyle fedakâr zabitanına ve kahraman efrâdına ve cedlerimizin mütevâris hasâil-i mümtâze ile mütemâyiz bil-umûm efrâd-ı millete hitâb ediyorum:

Mukadderât-ı millete vaz'ül yed bulunan Büyük Millet Meclisi bugün beni ordunun te'min-i muvaffakiyetini kâfil bütün tedâbirde selâhiyet-i kâmile ile mücehhez kılarak Meclis riyâsetinden başka bütün ordular başkumandanlığına me'mur eyledi.

Sizlere bu beyannâme-yi yazdığım dakikadan itibaren inayet-i sübhâneye istinâden ve müftehiren bu büyük ve şerefli vazifeyi ifâya başlamış bulunuyorum. Bana bu vazifeyi tevdi' etmiş olan Meclisin ve o Meclisde temessül eden milletin irade-i kat'iyesi tarz-ı hareketimin mihrâkını teşkil edecektir.

Hiçbir sebep ve suretle ta'diline imkân olmayan bu irade-i kat'iyeye behema-hâl düşman ordusunu imha etmek ve bütün Yunanistan'ın kuvve-i müsellahasından mürekkebe olan bu orduyu ana yurdumuzun harim-i ismetinde boğarak nâil-i halâs ve istiklâl olmaktadır.

Memleket ve milletin maddî ve ma'nevî bütün kuvvetlerini bu neticenin istihsâli tarîkine sevk ve imâle için hiçbir tedbir ve teşebbüsten müsbâhâ edilmeyecek ve ne zemin ve zaman ile ne de vatan mefhumu karşısında teferruatdan ibâret kalan mülâhazât-ı sâire ile mukayyed olmayarak düşman ordusunun imhâsından ibâret olan bu tek gâyenin istihsâli için muktezi her şey yapılacaktır. Tevfik Allah'dandır.

Bu beyannâmenin ta neferlere kadar bil-umûm ordu mensubîni ile bütün me'mûrîn ve tabakât-ı ahaliye tebliğini ricâ ederim.

Bil-umûm vekâletlere, bil-umûm ordulara ve müstakil kıtaata, müdafaa-i hukuk cemiyetleri hey'et-i merkezîleriyle belediye riyâsetlerine tebliğ olunmuşdur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Re'isi
Başkumandan

Hatıra:

Matbuat ve istihbârât müdiriyet-i umûmiyesine de bir sûret verilmiştir.

Koleksiyon : ATA ZB
Kutu : 40
Gömlük : 6
Belge : 6-1, 2

Belge No: 4297

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı
Özel Kalem Müdürlüğü
Sayı

Ankara
5.8.1921

Genelkurmay Vekâletine

Orduya, millete beyanname:

Büyük muharebeden çıktığımız en zayıf zamanımızda, bütün memleketi çiğnemek ve bütün halkı mahvetmek için üzerimize hücum eden düşmanlara karşı milletçe birleştik ve çok kıymetli ordular meydana getirdik. Çeşitli cephelerde örneği görülmemiş fedakârlıklarla milletin hakkını savunan ve İnönü'de Yunanistan'ın istilâ ordularını iki defa tepeleyen bu millî ordularımız, o kadar yüksek bir azim ve iman ile muharebe ettiler ki düşmanlar yalnız Batı Cephe'mizdeki ordularımıza karşı kralları başta olduğu hâlde bütün Yunan ordusunu Anadolu'ya getirmeye mecbur oldular.

Batı Cephesi'nde meydana gelen son muharebelerde bu düşman ordusunu çok büyük zayiata uğrattıktan sonra ordumuzun asıl özünden hiçbir şey kaybetmeden bugüne geldi. Bugün düşman ordusu asıl kaynaklarından ve hareket üssünden uzaklaşmış bir durumda karşımızdadır.

Bütün kahramanlık meziyetlerini ve yüksek sıfatlarını en önemli muharebe meydanlarında tanıdığım ordumuzun yüksek kumanda heyetiyle fedakâr subayları ve kahraman askerlerine ve atalarımızdan miras kalan üstün meziyetli bütün millete hitap ediyorum:

Milletin geleceğine el koyan Türkiye Büyük Millet Meclisi bugün beni ordunun başarı elde etmesi için gerekli bütün tedbirleri almada tam yetkili kılarak, Meclis başkanlığından başka bütün orduların başkomutanlığı ile görevlendirdi.

Sizlere bu beyannameyi yazdığım dakikadan itibaren Allah'ın lütfuna dayanarak ve övünerek bu büyük ve şerefli görevi yapmaya başlamış bulunuyorum. Bana bu görevi vermiş olan Meclisin ve o Mecliste temsil edilen milletin kesin kararı hareket tarzımın odak noktasını teşkil edecektir.

Hiçbir sebep ve suretle değişikliğe imkân olmayan bu kesin arzu mutlaka düşman ordusunu imha etmek ve bütün Yunanistan'ın silâhlı kuvvetlerinden oluşan bu orduyu ana yurdumuzun mukaddes ocağında boğup kurtuluşa kavuşarak bağımsız olmaktır.

Memleket ve milletin maddî ve manevî bütün kuvvetlerini bu neticenin elde edilmesi yoluna sevk için hiçbir tedbir ve teşebbüsten ödün verilmeyecek ve ne zemin ve zaman ile ne de vatan mefhumu karşısında ayrıntılardan ibaret olan diğer düşüncelerden ayrı olarak düşman ordusunun imhasından ibaret olan bu tek gayenin elde edilmesi için gerekli her şey yapılacaktır. Yardım Allah'tandır.

Bu beyannamenin ta erlere kadar bütün ordu mensupları ile bütün memurlara ve halka bildirilmesini ricâ ederim.

Bütün bakanlıklara, bütün ordulara ve bağımsız birliklere, müdafaai hukuk cemiyetleri merkez heyetleriyle belediye başkanlıklarına tebliğ olunmuştur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
Başkomutan
Mustafa Kemal

Not:

Basın ve İstihbarat Genel Müdürlüğüne de bir suret verilmiştir.

Koleksiyon : ATA ZB
Kutu : 40
Gömlük : 6
Belge : 6-2

Belge No: 4298

Belge No: 4298

Sûret

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine Başkumandanlık tevdi'i hakkında Büyük Millet Meclisinin 5/8/37 tarihinde içtimâ'ında ittifâk-ı ârâ ile kabûl edilen kanûn-nâme sûreti aynen ber-vech-i âti ta'mim olunur. 5/8/37

Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Reisi

Fevzi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine Başkumandanlık tevdi'i hakkında kanûn:

1. Memleketin mukadderâtına bil-fi'l yegâne kuvvet-i aliyye olan ve a'zâsından her birinin Kanûn-i Esâsi ve Teşkilât-ı Esâsiye Kanûnu'yla hukûk ve masûniyet-i teşriyyesini hakkı mahfuz ve şahsiyet-i ma'neviyesi Başkumandanlığa haiz bulunan Türkiye Büyük Millet Meclisi kuyûd-ı âtiye ile Başkumandanlık vazife-i vataniyesine kendi Reisi Mustafa Kemal Paşayı me'mûr eylemiştir.

2. Başkumandan ordunun maddî ve ma'nevî kuvvetini a'zamî surette tezyid ve sevk idaresini bir kat daha tarsin husûsunda Türkiye Büyük Millet Meclisinin ona müteallik salâhiyeti Meclis nâmına fi'len isti'mâle me'zûndur.

3. Müşarün-ileyhin bâlâdaki mevâd ile mevdû' sıfat ve salâhiyeti üç ay müddetle mu'teberdir. Meclis lüzûm gördüğü takdirde bu müddet evvel dahi bu sıfat ve salâhiyeti redd edebilir.

4. İşbu kanûna tarih-i neşrinden itibaren mer'iy-ül-icrâdır.

5. İşbu kanûnun icrâsına Türkiye Büyük Millet Meclisi me'mûrdur.

Koleksiyon : İSH
Kutu : 1410
Gömlük : 204
Belge : 204-1 ve arkası

Belge No: 4298

6.8.1921

Suret

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Kemal Paşaya başkomutanlık verilmesi hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisinin 5.8.1921 tarihli toplantısında oy birliği ile kabul edilen kanun sureti aşağıda olduğu gibi aynen tamim olunur. 5.8.1921

Genelkurmay Başkanı

Fevzi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Kemal Paşaya başkomutanlık verilmesi hakkında kanun:

1. Memleketin geleceğinde bilfiil tek büyük kuvvet olan ve üyelerinden her birinin Kanunuesasi ve Teşkilâtresasiye Kanunu'yla hukuk ve dokunulmazlık hakkı saklı ve manevî kişiliğinde başkomutanlığa sahip bulunan Türkiye Büyük Millet Meclisi, aşağıdaki kayıt ile başkomutanlık vatanî görevine kendi başkanı Mustafa Kemal Paşayı atamıştır.

2. Başkomutan, ordunun maddî ve manevî kuvvetini azamî surette artırma, sevk ve idaresini bir kat daha sağlamlaştırma konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisinin ona ait yetkisini Meclis adına fiilen kullanmakla yetkilidir.

3. Adı geçen kişinin yukarıdaki maddeler ile kendisine verilmiş olan sıfat ve yetki üç ay süreyle geçerlidir. Meclis gerek gördüğü takdirde bu süreden önce de bu sıfat ve yetkiyi reddedebilir.

4. Bu kanun yayımlandığı tarihten itibaren geçerlidir.

5. Bu kanunun icrasına Türkiye Büyük Millet Meclisi görevlidir.

Koleksiyon : İSH
Kutu : 1410
Gömlük : 204
Belge : 204-1 ve arkası

Belge No: 4299

Belge No: 4299

“Sûret”

Basriköy

18/8/37

Büyük Millet Meclisinin uhde-i acizâneme tevdi' buyurduğu başkumandanlık vazifesinden dolayı vârid olan tebrikât dolayısıyla ibzâl buyrulmuş olan teveccüh-ü umûminin minnetdârıyım.

Allah'ın inâyetine, Peygamberin ruhaniyyetine sığınarak ehemmiyetini tamamıyla müdrik bulunduğum hizmet-i mevdûayı der-uhde ederken aynı zamanda işbu i'timâda da istinâd ile bütûn ordu mensubinine, me'mûrine ve her ferd-i millete ayrı ayrı teşekkür ederim. Millet'in ve ordunun bu azim ve imân kahramanlığıyla adalet-i zü-l-celâlin (okunamadı) hudûd-ı milliyemiz dâhilinde istiklâl-i tamm te'mininden ibâret gâye-i meşruâmıza mutlaka isâl edeceğine i'timadım lâ-tezelzûldür.

Büyük Millet Meclisi Reisi

ve Başkumandan

Mustafa Kemal

Zeyl:

Garp Cephesi Kumandanlığının 14/8/37 tarihiyle zeyl-nâme ile tebliğ edilen başkumandanlığının teşekkür-nâme sûreti aynen bâlâyâ çıkarılmakla efrâda kadar iblâğını ricâ ederim.

Birinci Grup K.

İzzettin

Koleksiyon : İSH
Kutu : 1410
Gömlük : 155
Belge : 155-1

Belge No: 4299

Basriköy

18.8.1921

Suret

Büyük Millet Meclisinin uhdeme verdiği başkomutanlık görevi nedeniyle yapılan tebrikler dolayısıyla gösterilen bütün teveccühe minnettarım.

Allah'ın yardımına, Peygamberin ruhaniyetine sığınarak önemini tamamıyla idrak ettiğim bu görevi üzerime alırken, aynı zamanda gösterilen bu güvene de dayanarak bütün ordu mensuplarına, memurlarına ve bütün millete ayrı ayrı teşekkür ederim. Millet ve ordunun bu azim, iman ve kahramanlığının, Allah'ın adaleti ile (okunamadı) millî hudutlarımız içinde tam bağımsızlığın sağlanmasından ibaret olan haklı gayemize mutlaka ulaşacağına güvenim sonsuzdur.

Büyük Millet Meclisi Başkanı ve
Başkomutan Mustafa Kemal

Ek:

Batı Cephesi Komutanlığının 14.8.1921 tarihli gönderdiği yazıya ek olarak bildirilen Başkomutanlığın teşekkürname sureti aynen yukarıya çıkarılmış olup erlere kadar bildirilmesini rica ederim.

1 nci Grup Komutanı
İzzettin (Orgeneral Çalışlar)

Koleksiyon : İSH
Kutu : 1410
Gömlük : 155
Belge : 155-1

Belge No: 4300

Belge No: 4300

Cephe Karargâhı Gâyet müsta'celdir.

Mürettep Fırka K.

1. İnâyet-i Hak'la düşman ordusu Sakarya Meydan Muharebesi'nde tamamen mağlûb edilmiştir. Düşman yakından ta'kibimiz altında bütün cephede ric'at etmektedir;

2. Düşman menzil hatlarına taarruz edilecektir; 3. Mürettep Fırka K., Altıncı Fırka K., Akşehir Menzil Mıntıka Müfettişliğine, Adana Müfrezesi K. 12/9/37 s. 11 evvelde tebliğ edildi.

Garp Cephesi K. İsmet

Hemen ta'mimi

Koleksiyon : İSH
Kutu : 1343
Gömlük : 139
Belge : 139-1

Belge No: 4300

Cephe Karargâhı
İvedi

Mürettep Tümen Komutanlığına

1. Allah'ın yardımıyla düşman ordusu Sakarya Meydan Muharebesi'nde tamamen mağlûp edilmiştir. Düşman yakın takibimiz altında bütün cephede geri çekilmektedir.

2. Düşman menzil hatlarına taarruz edilecektir.

3. Mürettep Tümen Komutanlığına, 6 ncı Tümen Komutanlığına, Akşehir Menzil Mıntıka Müfettişliğine, Adana Müfrezesi Komutanlığına, 12.9.1921 saat 11.00'de tebliğ edildi.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

Hemen tamimi

Koleksiyon : İSH
Kutu : 1343
Gömlük : 139
Belge : 139-1

Belge No: 4301

Belge No: 4301

Ankara Kumandanlığı Vâsıtasıyla Bil-umûm Vekâletlere ve
Ankara Kumandanlığına

1. 14/15 Eylül 37 nısf-ül-leylinden i'tibaren bütün vatanda umûmî seferberlik i'lân edilmiştir. Mağlûb düşmanı Anadolu içerisinde en son neferine kadar imhâ için i'lân edilen bu seferberlikde istihdâf edilen gâyeye erinceye kadar lüzûm hâsıl oldukça silâh altında bulunan sınıflardan mâ-adâ esnân erbâbı taht-ı silâha celb olunacaktır. Silâh altına celb edilecek sınıflar Müdafaa-yı Milliye Vekâletince ta'yin ve celbi icâb eden makâmâta tebliğ edilecektir.

2. Bil-umûm vekâletlere, ordu müstakil kolordu ve mıntika kumandanlıklarına tebliğ edilmiştir. 13/9/37

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi
Başkumandan
Mustafa Kemal

Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Riyâset-i Celîlesine

Başkumandanlıktan mevrûd telgraf sûreti ber-vech-i bâlâ arz olunur efendim.

13/9/37

Ankara Kumandanı Vekili
(İmza)

Koleksiyon : İSH
Kutu : 1224
Gömlük : 38
Belge : 38-1

Belge No: 4301

Ankara Komutanlığı Aracılığıyla Bütün Bakanlıklara ve
Ankara Komutanlığına

1. 14/15 Eylül 1921 gece yarısından itibaren bütün vatanda genel seferberlik ilân edilmiştir. Mağlûp düşmanı Anadolu içinde en son neferine kadar yok etmek için ilân edilen bu seferberlikte hedeflenen amaca ulaşıncaya kadar gerektiğinde silâh altında bulunan sınıflardan başka askerlik çağında olanlar silâh altına alınacaktır. Silâh altına alınacak sınıflar Millî Savunma Bakanlığı tarafından belirlenecek ve celbi ilgili makamlara tebliğ edilecektir.

2. Bütün bakanlıklara, ordu, bağımsız kolordu ve mıntika komutanlıklarına tebliğ edilmiştir.

13.9.1921

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
Başkomutan Mustafa Kemal

Genelkurmay Başkanlığına

Başkomutanlıktan gelen telgraf sureti yukarıya arz olunur.

13.9.1921

Ankara Komutanı Vekili
(İmza)

Koleksiyon : İSH
Kutu : 1224
Gömlek : 38
Belge : 38-1

Belge No: 4302

Belge No: 4302

13/9/37

Garp Cephesi Kumandanı İsmet Paşa
Hazretlerine

Birinci ve İkinci İnönü Zaferleri ve Sakarya'da silâhlarımıza te'min ettiğiniz parlak muvaffakiyyet Türk milletinin İstiklâl Mücadelesi'nde o kadar aziz bir mevki' olan büyük isminizi çok yükseklere kaldıran bir sehpa-yı şeref oldu. Bütün bir cihân zulüm ve hıyanete karşı bu kadar mahrûmiyet ortasında ordumuzun kazandığı yeni ve mutantan muvaffakiyyeti mes'ud ve müftehir tebrik ederken son kurtuluş zaferinin de silâhlarımıza mev'ûd olduğuna dair taşıdığımız sarsılmaz imânı tekrar ediyoruz.

Maliye Vekili	Hariciye Vekili	Adliye Vekili	Şer'iyye Vekili
Hasan	Yusuf Kemal	Refik Şevmek	Hasan Fehmi
Sıhhiye Vekili	İktisâd Vekili	Nafi'a Vekili	Maarif Vekili
Refik	Celâl	Ömer Lütfi	Hamdullah Suphi

İcrâ Vekilleri Hey'eti Reisi Vekili
Müdafaa-yı Milliye ve Dahiliye Vekili
Re'fet

Koleksiyon : İSH
Kutu : 1082
Gömlük : 5
Belge : 5-1

Belge No: 4302

13.9.1921

Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşaya

Birinci ve İkinci İnönü Zaferleri ve Sakarya'da kazandığınız büyük başarı Türk milletinin İstiklâl Mücadelesi'nde o kadar yüce bir yeri olan büyük isminizi çok yükseklere kaldıran bir şeref sehпасı oldu. Bütün bir dünyanın zulüm ve hıyanetine karşı bu kadar mahrûmiyet ortasında ordumuzun kazandığı yeni ve parlak başarıyı mutluluk ve iftiharla tebrik ederken son kurtuluş zaferinin de bize vaad edilmiş olduğuna dair taşıdığımız sarsılmaz inancı tekrar ediyoruz.

Maliye Bakanı	Dışişleri Bakanı	Adalet Bakanı	Şer'iyye Vekili
Hasan	Yusuf Kemal	Refik Şevmek	Hasan Fehmi
Sağlık Bakanı	Ekonomi Bakanı	Bayındırlık Bakanı	Millî Eğitim Bakanı
Refik	Celâl	Ömer Lütfi	Hamdullah Suphi

Bakanlar Kurulu Başkanı Vekili
Millî Savunma ve İçişleri Bakanı
Refet

Koleksiyon : İSH
Kutu : 1082
Gömlük : 5
Belge : 5-1

Belge No: 4303

Belge No: 4303

Garp Cephesi

Telsiz Telgrafla

13/9/37

-Umûm- Anadolu Tebliğ-i Resmî

3, 5, 7, 41 Fırkalara

Birinci Grup Telsiz Telgrafla

Birkaç günden beri devam eden mukâbil taarruzlarımızla Sakarya mıntıkasındaki düşman ordusu binlerce maktûl verdirilerek tamamıyla mağlûb edilmiş ve tayyarelerimizin dahi iştirakiyle her taraftan icra edilen bir ta'kip neticesinde muharebe meydanında ve ric'at yolları üzerinde birçok esliha ve eşya malzeme-i harbiyye ve otomobiller terk ederek ve hatta yaralılarını taşımaya vakit bulamayarak perişân bir sûrette çekilmeye başlamıştır. Yalnız bu ric'ati himâye için Beylikköprü şarkında terk ettiği takriben iki fırkalık bir kuvveti bugün dahi mevâzi'ni muhâfaza etmek istemiş ise de kıtaatımızın şedîd taarruzlarıyla bu düşman kuvvetleri de tab'iyeten pek kuvvetli mevâki'nden tard edilmiş ve bu sûretle 23 Ağustos 37'den beri bilâ-inkita' yirmi bir gün devam eden Sakarya Meydan Muharebesi ordumuzun tam bir zaferiyle nihâyet bulmuştur. 995-120 numroludur. 13/9/37

Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Reisi

Birinci Ferik

Fevzi

Saat 12.20'de ahz olunmuştur.

Koleksiyon : İSH
Kutu : 1280
Gömlük : 218
Belge : 218-1

Belge No: 4303

Batı Cephesi

Telsiz Telgrafla

13.9.1921

Bütün Anadolu'ya Resmî Bildiri

3 ncü, 5 nci, 7 nci ve 41nci Tümenlere

Birinci Grup Telsiz Telgrafla

Birkaç günden beri devam eden karşı taarruzlarımızla Sakarya bölgesindeki düşman ordusu binlerce maktûl verdirilerek tamamen mağlûp edilmiştir. Tayyarelerimizin de katılımıyla her taraftan yapılan takip sonucunda düşman, muharebe meydanında ve geri çekiliş yolları üzerinde birçok silâh, savaş malzemesi, otomobil bırakarak ve hatta yaralılarını taşımaya vakit bulamayarak perişan hâlde çekilmeye başlamıştır. Yalnız bu geri çekilmeyi himaye için Beylikköprü doğusunda bıraktığı yaklaşık iki tümenlik bir kuvvet, bugün de mevzilerini korumak istemiş ise de birliklerimizin şiddetli taarruzuyla çok kuvvetli mevkilerinden atılmış ve bu suretle 23 Ağustos 1921'den beri kesintisiz yirmi bir gün devam eden Sakarya Meydan Muharebesi ordumuzun tam bir zaferiyle son bulmuştur. 995-120 numaralıdır. 13.9.1921

Genelkurmay Başkanı

Orgeneral

Fevzi

Saat 12.20'de alınmıştır.

Koleksiyon : İSH
Kutu : 1280
Gömlük : 218
Belge : 218-1

Belge No: 4304

Belge No: 4304

Müsta'celdir

Sûret

13 Eylül 37 vaz'iyetine dâir Garp Ordusu Kumandanlığının raporu ber vech-i âti ta'mim olunur. 13

Başkumandan

Mustafa Kemal

Sûret

14 Ağustosdan beri devam eden Sakarya Meydan Muharebesi Türkiye Büyük Millet Meclisi Ordusunun muzafferiyet-i kat'iyesiyle neticelenmiştir. Üç günden beri devam eden umûm mukâbil taarruzumuz te'siriyle bugün 13 Eylül 37 öğleden evvel bütün düşman ordusu mağlûben ve kâmilen nehir garbına atılmış bulunuyor. Düşmanı bilâ fâsıla ta'kib ediyoruz.

Cephe K.

İsmet

Koleksiyon :İSH
Kutu :1470
Gömlük :109
Belge :109-1

Belge No: 4304

İvedi

Suret

13 Eylül 1921'deki duruma ait Batı Ordusu Komutanlığının raporu aşağıda bildirilmiştir.

Başkomutan

Mustafa Kemal

Suret

14 Ağustostan beri devam eden Sakarya Meydan Muharebesi Türkiye Büyük Millet Meclisi Ordusunun kesin zaferi ile sonuçlanmıştır. Üç günden beri devam eden karşı taarruzumuzun etkisiyle bugün 13 Eylül 1921 öğleden önce bütün düşman ordusu mağlûben ve tamamen (Sakarya) nehri batısına atılmış bulunuyor. Düşmanı aralıksız takip ediyoruz.

Cephe Komutanı

İsmet

Koleksiyon :İSH
Kutu :1470
Gömlük :109
Belge :109-1

Belge No: 4305

Belge No: 4305

Belge No: 4305

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyâseti

Harp Karargâhı

Kalem-i Mahsûs Müdiriyeti

14/9/337

Aded

Müdafaa-i Milliye Vekâlet-i Celîlesine

Millete beyân-nâme:

Mukaddes topraklarımızı çığneyerek Ankara'ya girmek ve istiklâl-i memleketin fedâkâr muhâfızı olan ordumuzu imhâ etmek isteyen Yunan ordusu yirmi bir gün devam eden pek kanlı muharebelerden sonra avn-i Hakk'la mağlûb edilmiştir.

Ordumuzun mukâbil taarruza geçmesi üzerine yüz geri etmek sûretiyle kahraman Türk askerinin süngülerinden kurtulmak isteyen düşman ordusuna esnâ-yı ric'atde aman verilmemiş ve mühim kuvvetleri Sakarya şarkında imhâ olunmuştur. Sakarya'dan geçerek şaşkın ve gayr-ı muntazam garba teveccüh eden kısımlarının dahi arkasını bırakmayarak ma'sûm Türk milletinin hayat ve istiklâline canavarca tecâvüz edenlere lâyük cezâyı vermek için ordumuz sönmez bir azim ve celâdetle vazifesini ifâya devam ediyor.

İstanbul'da o zaman kendisine Türk Hükûmeti nâmını veren ve fakat ecnebilere hoş görünmek gayretiyle Türk milletinin en mukaddes menafi'ini ayaklar altına alan, vatan muhabbetinden mahrûm birtakım ricâlin câniyâne müsâmahasından bil-istifâde İzmir'e çıkan düşman bundan evvel dahi İnönü'de ve Dumlupınar'da mükerreren Türk azim ve imânı karşısında makhûr ve mağlûb edilmiş idi. Ancak bu derslerden ibret almayan ve hiçbir hakka istinâd etmeyerek mübârek vatanımıza tecâvüz etmekte ısrâr eden Yunanlılar bu def'a Kral Konstantin'in hırs ve saltanatını tatmin için memleketlerinin bütün menâbi'ini açdılar ve para, asker, malzeme husûsunda hiçbir fedâkârlıktan çekinmeyerek aylarca hazırlandılar. Ayrıca şarkdaki menâbi'-i siyâsiyelerini muhâfaza etmek için ma'sûm kanların dökülmesini arzu eden ba'zı aciz dostlarının hafiy ü celî muâvenetlerine, teşviklerine istinâd etdiler. Bu sûretle vücûda getirdikleri muntazam ve mücehhez, büyük bir ordu ile bi-pervâ Anadolu içerilerine saldırdılar ve düşünmediler ki: Türklerin vatan sevgisiyle dolu olan göğüsleri kendilerinin mel'ûn ihtiraslarına karşı dâima demirden bir duvar gibi yükselecektir. Fi-l-vâki' milletimiz düşmanın hazırlıklarına mukâbele için hiçbir fedâkârlıktan çekinmedi, ordumuzu takviye için para, insan, silâh, hayvan, araba vel-hâsıl her ne lâzımsa kemâl-i hâhişle ibzâl etdi. Avrupa'nın en mükemmel vesâitiyle mücehhez olan Konstantiniye ordusundan ordumuzun teçhizat i'tibârıyla da geri kalmaması ve hatta ona tefevvuk edebilmesi gibi inanılmaz

mu'cizeyi Anadolu halkının fedâkârlığına medyûnuz. Maksud-ı millî uğrunda efrâd-ı milletin menâfi'-i husûsiyelerini istihkâr emrinde gösterdikleri harikalar ahfâd ve ensâlimizin ile-l-ebed sermâye-i müftehirâtı olacaktır. Bu umûmî gayretler sâyesindedir ki: Ordumuz mevti istihkâr için hiçbir dakika tereddüd etmeyecek sûrette yüksek bir kuvve-i ma'neviye ile düşman üzerine atıldı. Canımızı ve nâmûsumuzu almak üzere Haymana ovalarına kadar gelen düşman efradı esir düşdüleri zaman âlî-cenâb askerlerimizden ilk nidâ-yı istirhâm olarak bir parça ekmek istemeleri manzarası mağrûr düşmanlarımızın âkıbetini gösteren ma'nidâr bir levhadır. Bu derece azim bir hiss-i fedakâri ile topraklarını müdafaa eden milletimiz ne kadar iftihar etse haklıdır.

İstiklâl mücâdelemizde inâyet-i hamdanisini Türk milletinden esirgemeyen Cenâb-ı Hakka hamd ü senâ etmeği aslâ unutmayalım. Bizler esâsen meşrû' olan da'vâımızda inâyet-i İleyha'dan hiçbir zaman ümidimizi kesmedik. Hiç kimsenin hakkına tecâvüz etmek istemediğimiz gibi diğerleri tarafından hakk-ı hayat ve istiklâlimize riâyet olunmasından başka bir da'vâımız yoktur.

Hudûd-u milliyemiz dâhilinde müdâhale-i ecnebiyyeden azâde olarak her medenî millet gibi hür yaşamaktan başka bir gâyesi olmayan Türk milletinin hakk-ı meşru'ası nihâyet âlem-i insaniyet ve medeniyet tarafından teslim olunacaktır. Ancak silâhlarımızı maksadımız tamamen istihsâl olunduktan sonra bırakacağımızdan pek karib olan bu mes'ûd âna kadar kemâ-fi-s-sâbık bütün efrad-ı milletin â'zamî gayret ve fedâkârlık göstermesine intizâr ederim.

Cenâb-ı Hakk tevfiât-ı hamdaniyesini idâme buyursun. Amin.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi

Başkumandan

(İmza)

Koleksiyon : İSH
Kutu : 1109
Gömlük : 140
Belge : 140-2, 3

Belge No: 4305

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı

Harp Karargâhı

Özel Kalem Müdürlüğü

14.9.1921

Sayı

Millî Savunma Bakanlığına

Millete beyanname:

Mukaddes topraklarımızı çiğneyerek Ankara'ya girmek ve memleketin bağımsızlığının fedakâr koruyucusu olan ordumuzu yok etmek isteyen Yunan ordusu yirmi bir gün devam eden çok kanlı muharebelere sonra Allah'ın yardımıyla mağlûp edilmiştir.

Ordumuzun karşı taarruza geçmesi üzerine geri çekilmek suretiyle kahraman Türk askerinin süngülerinden kurtulmak isteyen düşman ordusuna geri çekiliş sırasında aman verilmemiş ve önemli kuvvetleri Sakarya doğusunda yok edilmiştir. Sakarya'dan geçerek şaşkın ve düzensiz bir şekilde batıya yönelen kısımlarının da arkasını bırakmadan masum Türk milletinin hayat ve bağımsızlığına canavarca tecavüz edenlere gerekli cezayı vermek için ordumuz tükenmez bir azim ve yiğitlikle görevini yerine getirmeye devam ediyor.

İstanbul'da o zaman kendisine Türk Hükûmeti adını veren ve fakat yabancılara hoş görünmek için Türk milletinin en mukaddes menfaatlerini ayaklar altına alan, vatan sevgisinden yoksun birtakım devlet büyüklerinin canice müsamahasından faydalanarak İzmir'e çıkan düşman, bundan önce de İnönü'de ve Dumlupınar'da bir kere daha Türk azim ve inancı karşısında mağlûp edilmişti. Ancak bu derslerden ibret almayan ve hiçbir hakka dayanmayarak mübarek vatanımıza tecavüz etmekte ısrar eden Yunanlar bu defa Kral Konstantin'in hırs ve saltanatını tatmin için memleketlerinin bütün kaynaklarını kullandılar ve para, asker, malzeme hususunda hiçbir fedakârlıktan çekinmeyerek aylarca hazırlandılar. Ayrıca doğudaki siyasî çıkarlarını korumak için masum kanların dökülmesini isteyen bazı âciz dostlarının gizli ve açık yardımlarına, teşviklerine güvendiler. Bu suretle oluşturdukları düzenli ve donanımlı, büyük bir ordu ile pervasızca Anadolu içerilerine saldırdılar ve düşünmediler ki Türklerin vatan sevgisiyle dolu olan göğüsleri kendilerinin hain ihtiraslarına karşı daima demirden bir duvar gibi yükselecektir. Gerçekten milletimiz düşmanın hazırlıklarına karşı koymak için hiçbir fedakârlıktan çekinmedi, ordumuzu takviye için para, insan, silâh, hayvan, araba kısaca her ne gerekiyorsa büyük bir istekle verdi. Avrupa'nın en mükemmel araç gereciyle donatılmış olan Konstantiye ordusundan ordumuzun teçhizat itibarıyla da geri kalmaması ve hatta ona üstün gelmesi gibi inanılmaz mucizeyi Anadolu halkının fedakârlığına borçluyuz. Millî amaç

uğruna milletin hususî çıkarlarını hiçe saydıklarını gösterdikleri harikalar soyumuzun sonsuza kadar gurur kaynağı olacaktır. Bütün bu gayretler sâyesindedir ki ordumuz ölümü hiçe sayarak hiçbir dakika tereddüt etmeyecek şekilde yüksek bir manevî kuvvetle düşman üzerine atıldı. Canımızı ve namusumuzu almak üzere Haymana ovalarına kadar gelen düşman askerleri esir düştükleri zaman cömert askerlerimizden ilk rica olarak bir parça ekmek istemeleri manzarası gururlu düşmanlarımızın sonlarını gösteren anlamlı bir tablodur. Bu derece büyük bir fedakârlık duygusu ile topraklarını savunan milletimiz ne kadar övünse haklıdır.

İstiklâl mücâdelemizde yardımlarını Türk milletinden esirgemeyen Allah'a şükretmeyi asla unutmayalım. Bizler esasen meşru olan davamızda Allah'ın yardımından hiçbir zaman ümidimizi kesmedik. Hiç kimsenin hakkına tecavüz etmek istemediğimiz gibi diğerleri tarafından yaşama hakkımıza ve bağımsızlığımıza saygılı olunmasından başka bir davamız yoktur.

Millî sınırlarımız içerisinde yabancı müdahalelerden uzak olarak her medenî millet gibi hür yaşamaktan başka bir gâyesi olmayan Türk milletinin meşru hakları nihayet insanlık ve medeniyet âlemi tarafından verilecektir. Ancak silâhlarımızı amacımız tamamen gerçekleştikten sonra bırakacağımızdan çok yakın olan bu mutlu ana kadar eskisi gibi bütün milletin azamî gayret ve fedakârlık göstermesini beklerim.

Allah yardımını esirgemesin. Amin.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
Başkomutan
Mustafa Kemal

Koleksiyon : İSH
Kutu : 1109
Gömlük : 140
Belge : 140-2, 3

Belge No: 4306

Belge No: 4306

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi ve İslâm-ı Muazzam Ordusu
Başkumandanı

Mustafa Kemal Paşa Hazretlerinin Huzûr-u Fehâmet-i Meabilerine

El-hamdüli-İlâh ki muhterem Başkumandan Hazretleri ve diğer hey'et-i kumanda hazarâtının hüsn-ü idarelerinden ve zâbitân ve asâkir-i İslâmiyenin pek çok fedâkârlıklarıyla Sakarya Muharebesi İslâm ordusunun fethiyle neticelendi. Türkiye Büyük Millet Meclisi Ordusu işbu zaferinin tabiyetiyle her husûsda Türkiye'ye alâkadâr olan Müslümanların kalblerini nûr-üs-sürûr ile münevver etdi. Sefâretimiz Türkiye ordusunun işbu feth-i seferi münâsebetiyle gerek Başkumandan hazretlerine ve gerek diğer hey'et-i kumandanînin a'zâ-yı muhteremesine tebrikât-ı samimânesini takdim eder ve Hey'et-i Vekile ve Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Riyâset-i Celîlesine ve Garp Cephesi Kumandanlığına tebliğ buyurmalarını rica eyler ve Cenâb-ı Hakk'ın avn ü inâyetinden Türkiye ordusu fethinin tevâlisini rica ve niyâz eder.
14/9/37

Afgan Sefiri

Sultan

Ahmed Han

Koleksiyon : İSH
Kutu : 1240
Gömlük : 90
Belge : 90-2

Belge No: 4306

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Büyük İslâm Ordusu Başkomutanı
Mustafa Kemal Paşaya

Şükürler olsun ki muhterem Başkomutan ve diğer komutanların iyi idareleri sonucu subay ve İslâm askerlerinin pek çok fedakârlıklarıyla Sakarya Muharebesi İslâm ordusunun zaferiyle sonuçlandı. Türkiye Büyük Millet Meclisi Ordusunun bu zaferi doğal olarak her konuda Türkiye ile ilgilenen Müslümanların kalplerini sevinç ışığı ile aydınlattı. Elçiliğimiz, Türkiye ordusunun bu zaferinden dolayı gerek Başkomutana ve gerek diğer komutanlara içten tebriklerini sunar ve bu tebriklerini Bakanlar Kuruluna, Genelkurmay Başkanlığına ve Batı Cephesi Komutanlığına bildirmelerini rica eder. Ve Allah'tan Türk ordusunun zaferlerinin devamını diler. 14.9.1921

Afgan Elçisi

Sultan Ahmet Han

Koleksiyon : İSH
Kutu : 1240
Gömlük : 90
Belge : 90-2

Belge No: 4307

Belge No: 4307

Garp Cephesi

14/15-9-37

Saat 1/45 evvel

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyâset-i Celîlesine

Bi-z-zât muharebe meydanındaki tedâbiriyle muzafferiyetin âmil ve müessiri olmuş olan Başkumandan Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine müşîrlük rütbesi ve gazilik ünvanı tevcihini teklif ve istirhâm ederiz. Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu teveccühünü milletimiz tarafından doğrudan doğruya bütün orduya müteveccih bir eser-i takdir ve taltif olacağı kanaâtinde bulunduğumuzu arz eyleriz.

14-9-37

Edirne Meb'ûsu

İsmet

Kozan Meb'ûsu

Fevzi

Koleksiyon : ATA-ZB

Kutu : 40

Gömlük : 11

Belge : 11-1

Belge No: 4307

Batı Cephesi

14/15.9.1921

Saat 01.45

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Bizzat muharebe meydanındaki tedbirleriyle zaferin kazanılmasında etkili olan Başkomutan Mustafa Kemal Paşaya mareşallik rütbesi ve gazilik ünvanı verilmesini teklif ve rica ederiz. Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu teveccühünün milletimiz tarafından doğrudan doğruya bütün orduya yönelik bir takdir ve taltif olacağı kanaatinde bulunduğumuzu arz ederiz. 14.9.1921

Edirne Milletvekili

İsmet

Kozan Milletvekili

Fevzi

Koleksiyon : ATA-ZB

Kutu : 40

Gömlük : 11

Belge : 11-1

Belge No: 4308

Belge No: 4308

Pek mükemmel bir sûretde techiz edilmiş olan bir düşmanın bütün mesâisini dûçâr-ı akâmet ederek ve bu sûretle bir def'a daha Türk milletini esâretten tahlis eyleyerek ihrâz ettiğiniz parlak muzafferiyet hasebiyle zât-ı riyâset-penâhilerini tebrik edebildiğimden bahtiyârım. Muzafferiyetinizden nâşi hiss eylediğim sürûra, Anadolu kahraman ordusunu, ve Sakarya Meydan Muharebesi'yle emperyalistlere Anafarta Muharebeleri'ni hatırlatmış olan şanlı kumandanlarını takdir etmekde olan Sovyet Rusya'sının bütün çalışan ahâlisi tarafından iştirâk olunduğuna eminim. Şecaati asırlardan beri tanınmış olan Türk askerinin bu def'a dahi hürriyet ve istiklâli için mücâdele eden Türk milletinin sarsılmaz azmini herkese kabûl etdirmeğe muvaffak olacağına kat'iyetle kaniyim.

Rus milleti nâmına tebrikâtımı te'yid ve tekrar ederken Türk milletinin meşrû' olan âmâlinin husûl bulması için en harâretli temenniyâtımı arz ederim.

E. H. U.

143

Garp Cephesi Karargâhı

16/9/37

Garp Cephesi Kumandanlığına

Rus Sovyet Cumhuriyeti'nin Ankara sefiri tarafından tebrikâtı ve ordumuz hakkında takdirâtı hâvî mektub tercümesi manzûr-ı âlîleri buyrulmak ve orduya ta'mim edilmek üzere leffen takdim olunmuşdur.

Başkumandan

Mustafa Kemal

Aslına mutâbıktır./16 minh

Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Reis-i Sâni Vekili

Kaim-makâm

(İmza)

Koleksiyon : İSH
Kutu : 1240
Gömlük : 90
Belge : 90-3

Belge No: 4308

Mükemmel bir şekilde donatılmış olan bir düşmanın bütün faaliyetlerini sonuçsuz bırakarak ve böylece bir kez daha Türk milletini esaretten kurtararak elde ettiğiniz parlak muzafferiyet dolayısıyla sizi tebrik edebildiğim için mutluyum. Muzafferiyetinizden dolayı duyduğum sevince, Anadolu'nun kahraman ordusunun ve Sakarya Meydan Muharebesi'yle emperyalistlere Anafartalar Muharebeleri'ni hatırlatmış olan şanlı komutanlarını takdir eden Sovyet Rusya'sına bütün çalışan halkının da katıldığına eminim. Kahramanlığı asırlardan beri bilinen Türk askerinin bu defa da hürriyet ve bağımsızlığı için mücadele eden Türk milletinin sarsılmaz azmini herkese kabul ettirmeyi başaracağına kesinlikle inanıyorum.

Rus milleti adına tebriklerimi bildirir ve tekrar ederken Türk milletinin haklı olan gayesinin gerçekleşmesi için en içten temennilerimi arz ederim.

Genelkurmay

143

Batı Cephesi Karargâhı

16.9.1921

Batı Cephesi Komutanlığına

Rus Sovyet Cumhuriyeti'nin Ankara elçisi tarafından tebrik ve ordumuz hakkındaki takdirlerini içeren mektubun tercümesi size ve orduya bildirilmek üzere ekte sunulmuştur.

Başkomutan

Mustafa Kemal

Aslı gibidir./16.9.1921

Genelkurmay II nci Başkan Vekili

Yarbay

(İmza)

Koleksiyon : İSH

Kutu : 1240

Gömlük : 90

Belge : 90-3

Belge No: 4309

Belge No: 4309

Türkiye Büyük Millet Meclisi

İcra Vekilleri Hey'eti Riyâseti

Kalem-i Mahsûs Müdiriyeti

Aded

6/1064

Ankara

19/9/337

Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Vekâletine

1. Büyük Millet Meclisi Reisi Başkumandan Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine gazilik ünvanı i'tâ ve rütbe-i müşîrif tevcihine dâir Büyük Millet Meclisinin yetmiş dokuzuncu içtimâ'ının birinci celsesinde kabûl edilerek Meclis-i Müşarûn-ileyha Riyâset-i Celîlesinin 19/9/37 tarih ve 781/1522 numrolu tezkiresiyle tevdi' buyurulan kânûn sûret-i musaddakası rabten irsâl kılınmıştır efendim.

2. Bil-umûm vekâletlere yazılmışdır.

İcra Vekilleri Hey'eti Reisi Vekili

Müdafaa-i Milliye Vekili

(İmza)

Koleksiyon : İSH

Kutu : 1150

Gömlük : 11

Belge : 11-1

Belge No: 4309

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Bakanlar Kurulu Başkanlığı

Özel Kalem Müdürlüğü

Sayı

6/1064

Ankara

19.9.1921

Genelkurmay Vekâletine

1. Büyük Millet Meclisi Başkanı Başkomutan Mustafa Kemal Paşaya gazilik ünvanı ve mareşallik rütbesi verilmesine dair Büyük Millet Meclisinin 79'uncu toplantısının birinci oturumunda kabul edilerek Büyük Millet Meclisi Başkanlığının 19.9.1921 tarih ve 781/1522 sayılı tezkiresiyle verilen kanunun resmî yazı sureti ilişikte gönderilmiştir.

2. Bütün bakanlıklara yazılmıştır.

Bakanlar Kurulu Başkanı Vekili

Millî Savunma Bakanı

(İmza)

Koleksiyon : İSH

Kutu : 1150

Gömlük : 11

Belge : 11-1

Belge No: 4310

Belge No: 4310

Belge No: 4310

Harp raporudur.

1. Düşman Porsuk şimâl ve cenûbundan ric'ate devam etmektedir. 19/9/37'de iki fırka kadar kuvvetinin Koşmat istikâmetinde çekildiği görülmüş ve Okçu'dan bir alay piyâde Kaymaz'a Subek'den uzun bir kol Hamidiye'ye Sivrihisar istikâmetinden bir fırka piyâde üç alay süvâri Kaymaz'ın 7 kilometre cenûb-i şarkîsindeki Yavervirân'a gelmiştir.

2. Bugün (20-9-37) sâat 11.00 evvelde Mihaliççık ve sâat 2.00 sonrada Sivrihisar kıt'aatımız tarafından işgâl edilmiştir. Düşman Mihaliççık ve civârındaki ba'zı köyleri kâmilen yakmış ve Sivrihisar'daki mebanî-i mirîyeyi ve civâr bağları yakarak kasabayı yağma etmiştir. Geride bıraktığı süvâri müfrezeleriyle işbu tahribâtı yapmakda ve mevâşiyi sürmektedir. Hemen her gün ırza tecâvüz vukû' bulmaktadır.

3. Eskişehir istikâmetinde ilerleyen kuvvetlerimiz 19/9/37'de Eskişehir Hayriye yoluyla gelen bir düşman fırkasıyla kısmen Batakkapanı civârında muharebeye tutuşmuş ve bir kısım kuvvetiyle Ağapınar istikâmetinde ilerleyerek demir yolunu ve telefon hututunu tahrib etmiş ve Ağapınar'dan Seyitgazi'ye ekmek nakletmekte olan on bir otomobilden mürekkep bir kola tesâdüfle altı otomobili tahrib etmiş ve beş otomobil ile zâbit ve şoförleri beraberinde olduğu hâlde Hamidiye ve Kaymaz'daki düşman ordugâhları arasından müsâdeme ederek geçib Çifteler'e gelmiştir. Seyitgazi'ye giden kuvvetimiz Eskişehir'den Seyitgazi'ye ilerleyen bir düşman müfrezesiyle müsâdeme etmiş ve Seyitgazi'de düşmana aid birçok cephane, erzâk ve eşyadan nakledemediğini imhâ ederek Seyitgazi cenûbuna gelmiştir.

4. Bir firkamız Karatepe civarında Alpu'dan gelen düşmanla müsâdeme etmiş ve kısmen Karahöyük istikâmetinde ilerleyerek bir düşman nakliye kolunu urmuş araba eşya iğtinam etmiş ve esir almıştır. Esirleri Onuncu Firkadandır.

- Afyon ve Sandıklı mıntıklarında yeni bir hareket olmamıştır. 20 Eylül 37

Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Reisi

Fevzi

Koleksiyon : İSH
Kutu : 1144
Gömlük : 96
Belge : 96-1ve arkası

Belge No: 4310

Harp raporudur.

1. Düşman Porsuk'un kuzey ve güneyinden geri çekilmeye devam etmektedir. 19.9.1921'de iki tümen kadar kuvvetinin Koşmat istikametinde çekildiği görülmüş ve Okçu'dan bir alay piyade Kaymaz'a, Subek'ten uzun bir kol Hamidiye'ye, Sivrihisar istikametinden bir tümen piyade üç alay süvari Kaymaz'ın 7 km güneydoğusundaki Yaverviran'a gelmiştir.

2. Bugün (20.9.1921) saat 11.00'de Mihaliççık ve saat 14.00'te Sivrihisar birliklerimiz tarafından işgal edilmiştir. Düşman Mihaliççık ve civarındaki bazı köyleri tamamen yakmış ve Sivrihisar'daki resmî binalar ve civardaki bağları yakarak kasabayı yağmalamıştır. Geride bıraktığı süvari müfrezeleriyle bu tahribatı yapmakta ve hayvanları sürmektedir. Hemen her gün tecavüz olayları meydana gelmektedir.

3. Eskişehir istikametinde ilerleyen kuvvetlerimiz 19.9.1921'de Eskişehir Hayriye yoluyla gelen bir düşman tümeniyle kısmen Batakkapanı civarında muharebeye tutuşmuş ve bir kısım kuvvetiyle Ağapınar istikametinde ilerleyerek demir yolunu ve telefon hatlarını tahrip etmiş ve Ağapınar'dan Seyitgazi'ye ekmek nakletmekte olan 11 otomobilden oluşan bir kola tesadüf ederek altı otomobili tahrip etmiş ve beş otomobil ile subay ve şoförleri beraberinde olduğu hâlde Hamidiye ve Kaymaz'daki düşman ordugâhları arasından çarpışarak geçip Çifteler'e gelmiştir. Seyitgazi'ye giden kuvvetimiz, Eskişehir'den Seyitgazi'ye ilerleyen bir düşman müfrezesiyle çarpışmış ve Seyitgazi'de düşmana ait birçok cephane, erzak ve eşyadan nakledemediğini imha ederek Seyitgazi güneyine gelmiştir.

4. Bir tümenimiz Karatepe civarında Alpu'dan gelen düşmanla çarpışmış ve kısmen Karahöyük istikametinde ilerleyerek bir düşman nakliye kolunu vurmuş, araba, eşya ve esir ele geçirmiştir. Esirleri 10 ncu Tümandandır.

5. Afyon ve Sandıklı bölgelerinde yeni bir hareket olmamıştır.

20 Eylül 1921

Genelkurmay Başkanı

Fevzi

Koleksiyon : İSH
Kutu : 1144
Gömlük : 96
Belge : 96-1ve arkası

Belge No: 4311

Belge No: 4311

Garp Cephesi Kumandanlığı

20/Eylül/37

İstihbârât Şu'besi

Aded

Beşinci Kolordu Kumandanlığına

Ordumuzun Sakarya Meydan Muharebesi'nde kazandığı muzafferiyeti takdiren Büyük Millet Meclisince Başkumandan Paşa Hazretlerine yazılan telgraf-nâme sûreti zîrde mündericdir. Bil-umûm kı'taata ta'mim buyurulmasını ricâ ederim.

Garp Cephesi Kumandanı

İsmet

Sûret

Türkiye Büyük Millet Meclisi bugünkü içtima'-ı umûmisinde millî ordunun müstesnâ fedâkârlıklarıyla kazanılan Sakarya Meydan Muharebesi'nin kahramanlarını takdis ve tebcil eylemiş ve bütün milletin hissiyatına tercümân olarak pek derin olan minnet ve şükrânını delâlet-i fehimâneleriyle bil-umûm ordu mensûbinine arz ve iblâğa karar vermiştir.

Meclis, mübeccel ve mükerrem re'slerinin düşman ordusunu dûçâr-ı inhizâm eyleyen dâhiyâne azm ve tedâbiri sâyesinde istihsâl edilen bu büyük zaferle müfthir ve aynı azm ve dehânın halâs-ı kat'imize muvassal kudsi yolda kazanılacak muvaffakiyetlerle millet ve memleketin halâs-ı kat'iyesini te'min edeceğine mutmain ve buna muntazırdır.

İşbu arızanın bir sûreti berâ-yı iblâğ telgrafla orduya yazılmış ve bir sûreti de Meclisin karâr-ı mahsûsuna tevfikân ve Meclis Hey'et-i Umûmiyesinin Başkumandan Paşa Hazretlerine hâtıra-i tebcil ve şükrânı olmak üzere müşârün-ileyhe arz ve takdim kılınmıştır.

10/10/37

Koleksiyon : İSH
Kutu : 1339
Gömlük : 110
Belge : 110-1

Belge No: 4311

Batı Cephesi Komutanlığı
İstihbarat Şubesi
Sayı

20 Eylül 1921

5 nci Kolordu Komutanlığına

Ordumuzun Sakarya Meydan Muharebesi'nde kazandığı zaferi takdiren Büyük Millet Meclisi tarafından Başkomutana yazılan telgraf sureti aşağıdadır. Tüm birliklere bildirilmesini rica ederim.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

Suret

Türkiye Büyük Millet Meclisi bugünkü genel toplantısında, millî ordunun olağanüstü fedakârlıklarıyla kazandığı Sakarya Meydan Muharebesi'nin kahramanlarını kutlamış ve bütün milletin hislerine tercüman olmak üzere çok derin olan minnet ve şükran duygularını bütün ordu mensuplarına bildirmeye karar vermiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, yüce ve aziz komutanlarının düşman ordusunu yenilgiye uğratan dahiyane azim ve tedbirleri sayesinde kazandığı bu büyük zaferle iftihar eder, aynı azim ve dehanın tam bağımsızlığa giden kutsal yolda kazanılacak başarılarla millet ve memleketin tam bağımsızlığını elde edeceğinden emindir ve bunu beklemektedir.

Bu yazının bir sureti tebliğ için telgrafla orduya yazılmış ve bir sureti de Türkiye Büyük Millet Meclisinin özel kararına uygun olarak ve Meclis Genel Kurulunun Başkomutana aziz hatırası ve şükranı olmak üzere kendisine arz ve takdim edilmiştir.

10.10.1921

Koleksiyon : İSH
Kutu : 1339
Gömlük : 110
Belge : 110-1

Belge No: 4312

Belge No: 4312

Belge No: 4312

Başkumandanlık

Orduya Beyân-nâme

Arkadaşlar milletimizi yabancıların elinde köle olmuş görmemek için giriştiğimiz bu muharebede Sakarya Muzafferiyeti gibi adı daima anılacak yeni ve büyük bir zafer kazandınız. Benim gibi acizini senelerden beri saflarınızın yanında geçirmiş olan bir silâh arkadaşınız ezilmiş kahredilmiş düşmanın ric'atinden sonra hakkınızda duyduğum takdir ve hayreti minnet ve şükrânı ordunun her ferdi ve memleketin her tarafından duyulacak kadar yüksek sesle söylemeğe lüzûm gördüm. Sakarya boyunda verdiğimiz muharebe birçok evvelki muharebelerimizde olduğu gibi ana vatanın yalnız bir köşesini ufak veya büyük bir parçasını tehlikeye düşürüyordu. Orada biz bütün memleket bütün varlığımız ve istiklâlimiz bahasına denecek kadar ehemmiyetli büyük bir muharebeye giriştik. 21 gün 21 gece bir milletin istiklâl fikriyle bir milletin istilâ ve yağma fikri birbiriyle boğuştu. Sizin başını eğmeye razı olmayan istiklâl fikriniz mağrûr ilerleyen düşmanı ric'ate mecbûr etdi. Kızgın bir ufuk üzerinde tüten ve yanan yüzlerce köylerimizi arkasında bırakarak düşman ordusu ceza önünde kaçan bir cânî gibi geldiği yerlere gidiyor. Hâlbuki o bir muharebe değil yalnız bir akın düşünüyordu. Fikir ve imânın kadir ve mutlak kuvvetine kazandığınız zafer kadar büyük bir delil olmaz. Mazlûm milletimizi tarihin en mühellik bir zamanda yeniden ışığa ve necâte kavuşduran bu muharebede sizin başkumandanınız olmakdan dolayı bir insan kalbi için mukadder olabilecek en derin saâdet ve iftihârı duydum.

“Kumandanlara”

Tehlike büyüdükçe yükselen azm ve tedbiriniz derin ve hassâs zekâlarınızla muhaberenin muvaffak bir sûrette sevk ve idaresinde gösterdiğiniz hârik-ül-âde liyâkat için:

“Zabıtlere”

Trablusgarp Balkan ve Cihan Harbi'nden henüz çıkmış iken bir ateşden diğerine geçerek milletin İstiklâl Mücadelesi'nde tuttuğunuz mevki' genç ve aziz başlarınız üzerinde dönen yeni ölüme karşı gösterdiğiniz istihkâr ve kalblerinizde ışıldayan ve bize zafer yolumuzu aydınlatan millet aşkını bütün bir heyecanla seyrettiğim sayısız kahramanlıklarınız için:

“Neferlere”

Kurtuluş için yaptığımız bu savaştan çok daha evvel sizi başka muharebe meydanlarında da tanımış idim. Dünyanın hiçbir ordusunda yüreği seninkinden daha temiz daha sağlam bir askere rast gelinmemiştir. Her zaferin mayası sendedir. Her zaferin en büyük payı senindir. Kanâatinla imânınla itâatinla hiçbir korkunun yıldırmadığı demir gibi pâk kalbinle düşmanı nihâyet alt eden büyük gayretin için minnet ve şükrânımı söylemeyi nefsime en müzeyyen bir borç bilirim. Sizin gibi kumandanları zabıtları neferleri olan bir millete yâd elleri altında köle olmak mümkün değildir. Bu defa Türkiye Büyük Millet Meclisinin hakkımda yeni bir rütbe ve gazi unvanıyla tecelli eden iltifât ve tevcihi doğrudan doğruya size râci'dir. Milletın verdiği bu rütbe ile yükselen ordunun en şerefli ve en ulu bir gaza ile mümtâz olan yine ordudur. Büyük kahramanlığınızla sizin gösterdiğiniz nihayetsiz fedâkârlıklar bahâsına kazanılan büyük muzafferiyetin millet tarafından takdirine delâlet eden bu unvanı ve rütbeyi ancak size izâfe ederek bütün askerlik hayatımın en büyük sermâye-i ıftiharını taşıyacağım. Cenâb-ı Hakk giriştiğimiz Kurtuluş Mücâdelesinde şerefli silâh arkadaşlarıma kendilerini temyiz eden asâletin civânmerdliğin kahramanlığın hakkı olan kat'i halâsı da nasib etsin:

21 Eylül 37

Başkumandan
Mustafa Kemal

Koleksiyon : ATA-ZB
Kutu : 40
Gömlük : 2
Belge : 2-1, 2

Belge No: 4312

Başkomutanlık

Orduya Beyanname

Arkadaşlar, milletimizi yabancıların elinde köle olmuş görmemek için giriştiğimiz bu muharebede Sakarya Zaferi gibi adı daima anılacak yeni ve büyük bir zafer kazandınız. Benim gibi ömrünü senelerden beri saflarınız arasında geçirmiş olan bir silâh arkadaşınız, ezilmiş, kahredilmiş düşmanın geri çekilmesinden sonra hakkınızda duyduğum takdir ve hayreti, minnet ve şükranı ordunun her ferdi ve memleketin her tarafından duyulacak kadar yüksek sesle söylemeye lüzum gördüm. Sakarya boyunda verdiğimiz muharebe daha önceki pek çok muharebemizde olduğu gibi ana vatanın yalnız bir köşesini küçük veya büyük bir parçasını tehlikeye düşürüyordu. Orada biz, bütün memleket, bütün varlığımız ve istiklâlimiz pahasına denecek kadar önemli büyük bir muharebeye giriştik. 21 gün 21 gece bir milletin istiklâl fikriyle bir milletin istilâ ve yağma fikri birbiriyle boğuştu. Sizin baş eğmeye razı olmayan istiklâl fikriniz, gururla ilerleyen düşmanı çekilmeye mecbur etti. Düşman ordusu kızgın bir ufuk üzerinde tüten ve yanan yüzlerce köylerimizi arkasında bırakarak, ceza önünde kaçan bir canı gibi geldiği yerlere gidiyor. Hâlbuki o bir muharebe değil yalnız bir akın düşünüyordu. Fikir ve imanın kadir ve mutlak kuvvetiyle kazandığınız zafer kadar büyük bir delil olmaz. Mazlum milletimizi tarihin en tehlikeli bir zamanda yeniden ışığa ve kurtuluşa kavuşturan bu muharebede sizin başkomutanınız olmaktan dolayı, bir insan kalbi için mukadder olabilecek en derin saadet ve iftihar duyduğum.

“Komutanlara”

Tehlike büyüdükçe yükselen azim ve tedbiriniz, derin ve hassas zekâlarınızla muhaberenin başarılı bir şekilde sevk ve idaresinde gösterdiğiniz olağanüstü liyakat için:

“Subaylara”

Trablusgarp, Balkan ve Birinci Dünya Savaşı'ndan henüz çıkmış iken bir ateşten diğerine atılarak milletin İstiklâl Mücadelesi'nde tuttuğunuz mevki' genç ve aziz başlarınız üzerinde dönen yeni ölüme karşı gösterdiğiniz aldırmazlık ve kalplerinizde ışıldayan ve bize zafer yolumuzu aydınlatan millet aşkını bütün bir heyecanla seyrettiğim sayısız kahramanlıklarınız için:

“Erlere”

Kurtuluş için yaptığımız bu savaştan çok daha önce sizi başka muharebe meydanlarında da tanımıştım. Dünyanın hiçbir ordusunda yüreği seninkinden daha temiz daha sağlam bir askere rast gelinmemiştir. Her zaferin özü sendedir. Her zaferin en büyük payı senindir. Kanaatinle, imanınla, itaatinle hiçbir korkunun yıldıramadığı demir gibi temiz kalbinle düşmanı nihayet alt eden büyük gayretin için minnet ve şükranımı söylemeyi kendime en aziz bir borç bilirim. Sizin gibi komutanları, subayları ve erleri olan bir millete yabancı elleri altında köle olmak mümkün değildir. Bu defa Türkiye Büyük Millet Meclisinin hakkımda yeni bir rütbe ve gazi unvanıyla gösterdiği iltifat ve teveccüh doğrudan doğruya size aittir. Milletin verdiği bu rütbe ile yükselen ordu, en şerefli ve en ulu bir gaza ile üstün tutulan yine ordudur. Büyük kahramanlığınızla sizin gösterdiğiniz sonsuz fedakârlıklar pahasına kazanılan büyük zaferin millet tarafından takdirini gösteren bu unvan ve rütbeyi ancak size izafe ederek bütün askerlik hayatımın en büyük iffihar kaynağı olarak taşıyacağım. Allah giriştiğimiz Kurtuluş Mücadelesi'nde, şerefli silâh arkadaşlarıma kendilerini ayıran asaletin, fedakârlığın, kahramanlığın hakkı olan kesin kurtuluşu nasip etsin.

21 Eylül 1921

Başkomutan
Mustafa Kemal

Koleksiyon : ATA-ZB
Kutu : 40
Gömlük : 2
Belge : 2-1, 2

Belge No: 4313

Belge No: 4313

Garp Cephesi
İkinci Ordu
Harekât

Beşkarışhöyük
29/8/38

Garp Cephesi Kumandanlığına

1. Elde edilen ma'lûmata göre İkinci Ordunun sol cenâhı karşısında ve yanındaki düşman Olucak garbındaki Manastır tepe, Sarıkıran, Hamurköy, Çalköy, Salhanlar mıntikasındadır. Birinci Ordunun vaz'iyetinden ve karşısındaki düşmandan haberimiz yoktur.

2. Hamurköyü, Salhanlar mıntikasındaki düşmanın bu gece Dumlupınar'a ric'atde devam etmesi muhtemel olduğu gibi bu düşmanın kâmilten kaçıp kurtulamaması dahi muhtemeldir. Bu sebeple Birinci Ordunun bir an evvel Dumlupınar'da düşmanın hutût-ı ric'atini kat' eylemesi lâzım olmakla beraber Beşinci Kolordunun bütün kuvvetiyle ve Altıncı Kolordunun da her iki fırkasıyla Camiliüzen-Salhanlar-Çalköyü, Hamurköyü hattı üzerinden cenûba şiddetle taarruz ve ta'kib etmeleri lâzımdır. Mürettep süvari fırkasının Kütahya'ya gidecek yerde süvari kolordusunca cenûba Hamurköyü'ne tahrik edildiği anlaşıldı. Zaten yalnız olarak bu fırka düşmanın Eskişehir Grubunun hatt-ı ric'atini kat' edemezdi. Münferid bir hâlde kalmış olan düşmanın Eskişehir Grubuna da büyük bir darbe ettirmek için mürettep süvari fırkası bu grubun ahvâl ve vaz'iyetini keşf ve tesbit maksadıyla Eskişehir'e tevcihi ve alınacak ma'lûmâta göre o zamana kadar Altuntaş havâlisinde ihtiyâtda tutulacak olan iki fırkalı Üçüncü Kolordunun hemen bu düşmanın gerilerine sevki muvâfık ve münâsib olacağı ma'rûzdur.

İkinci Ordu Kumandanı
Mirlivâ
Şevki

Koleksiyon : İSH
Klasör : 1588
Dosya : 6/48
Fihrist : 4-23

Belge No: 4313

Batı Cephesi
2 nci Ordu
Harekât

Beşkarışhöyük
29.8.1922

Batı Cephesi Komutanlığına

1. Elde edilen bilgiye göre 2 nci Ordunun sol kanadı karşısında ve yanındaki düşman Olucak batısındaki Manastır tepe, Sarıkıran, Hamurköy, Çalköy, Salhanlar bölgesindedir. 1 nci Ordunun durumundan ve karşısındaki düşmandan haberimiz yoktur.

2. Hamurköy, Salhanlar bölgesindeki düşmanın bu gece Dumlupınar'a geri çekilişinin devam etmesi muhtemel olduğu gibi bu düşmanın tamamen kaçıp kurtulamaması da muhtemeldir. Bu sebeple 1 nci Ordunun bir an önce Dumlupınar'da düşmanın çekiliş yollarını kesmesi gerekmele birlikte 5 nci Kolordunun bütün kuvvetiyle ve 6 ncı Kolordunun da her iki tümeniyle Camiliüzen-Salhanlar-Çalköyü, Hamurköyü hattı üzerinden güneye şiddetle taarruz ve takip etmeleri gereklidir. Mürettep süvari tümeni Kütahya'ya gidecek yerde süvari kolordusunca güneye Hamurköyü'ne gönderildiği anlaşıldı. Zaten yalnız olarak bu tümen, düşmanın Eskişehir Grubunun geri çekiliş hattını kesemezdi. Yalnız kalmış olan bu gruba büyük bir darbe indirmek için mürettep süvari tümeninin bu grubun durumunu öğrenmek amacıyla Eskişehir'e yöneltilmesi ve alınacak bilgiye göre o zamana kadar Altıntaş bölgesinde ihtiyatta tutulacak olan iki tümenli 3 ncü Kolordunun hemen bu düşmanın gerilerine sevk edilmesinin uygun olacağı arz olunur.

2 nci Ordu Komutanı
Tümgeneral
Şevki

Koleksiyon : İSH
Klasör : 1588
Dosya : 6/48
Fihrist : 4-23

Belge No: 4314

Belge No: 4314

Belge No: 4314

Belge No: 4314

Sûret

1. Neşrolunmayacaktır; bu kayıtlı verdiğim ma'lûmâtın neşri âtiye ta'lik olunacaktır:

2. 26/Ağustos/38'de başlayan Afyonkarahisar, Dumlupınar Meydan Muharebesi 31/Ağustos/38 sabahı hitâm bulmuştur. Bu beş gün beş gece bilâ-inkitâ' idâme edilen bu meydan muharebesine düşmanın müstahkem mevâzi'ni çiğneyerek cephesini yarmak sûretiyle başladık. Otuz altı saat devam eden ve Afyon cenûbu mıntıkasında Birinci Ordumuz tarafından yapılmış bu yarma ameliyesi neticesinde dağ Karacadağ, Çavdarlı, Kalecik tepesi, Ahurdağ hatt-ı umûmisinde yüz kilometrelik bir hattı işgâl eden düşman kuvvetleri terk-i mevzi'e icbâr edildi. Döğer mıntıkasında bulunan ihtiyâtlarsa takviye olunduktan sonra Birinci, Dördüncü, Beşinci, Yedinci, Dokuzuncu, On İkinci, On Üçüncü fırkalarından mürekkep olan düşman ordusu kısm-ı küllisi Balmahmut-Dumlupınar şimendifer yoluyla; Balmahmut-Altuntaş-Dumlupınar yolu arasındaki mıntıkada seri' ve şiddetli ta'kibâtımız ve düşmanın hatt-ı ric'atlerini kat' eden muvaffakiyetli tertibâtımız sâyesinde düşman tekrâr muharebeye icbâr edildi. Bir taraftan Ahurdağ üzerinde düşman İkinci Fırkası tarafından tutulan Toklusivrisi mevzi'-i mühimmesine bir kısım kuvvetimizle taarruz tevcih olundu. Muhtelif ve kanlı safahâtı ihtivâ eden bu muharebât esnâsında topçularımız büyük bir fa'âliyet ve mahâret ile düşmanı sıkıştırdı. Piyadelerimiz kısa ateş muharebelerini müteâkib gündüz ve gece süngü hücumları ve bomba taarruzlarıyla düşman kıtaâtının büyük karargâhlarına kadar içerilerine girdi. Düşman hatt-ı ric'atleri üzerinde bulunan süvari fırkalarımız bir taraftan topçularını isti'mâl ederken diğer taraftan yalın kılıç düşman içerilerine saldırdı. Harp ve keşif tayyarelerimiz bomba ve makineli tüfenkleriyle semâdan hücum etdi. Her taraftan yıldırım te'siri yapan bu savletler karşısında düşman ordusu kısm-ı küllisi mağlûb edilerek kıtaâtı birbirine karışmış olduğu hâlde ikiye parçalandı. İki buçuk fırka kadarını münhezimen Dumlupınar istikâmetinden garba atıldı. Bunlar Toklusivrisi civârında henüz muharebe etmekte olan ikinci düşman fırkasına iltihâk etdi. Fakat bu istikâmetde ta'kib ve taarruz eden kıtaâtımız karşısında kâmil ve bir def'a daha ezilerek mağlûben Uşak istikâmetine atıldı. Bu istikâmetdeki kolordularımız bugün 31/8/38 sabahından beri İslâmköy Ahadköy hattından Uşak üzerine yürümektedirler. Düşmanın Birinci ve İkinci Kolordu karargâhlarıyla Dördüncü, Beşinci, Dokuzuncu, On İkinci, On Üçüncü Fırka karargâhlarını ihtivâ eden dört buçuk fırkalık diğer parçası Birinci Ordumuzun şiddetle devam eden taarruz ve ta'kibiyle Kızıldaş deresi içine atıldı. Eğret Altuntaş hattından ilerleyen İkinci Ordumuzun dahi te'sirinden ve Birinci Ordunun düşmandan evvel Dumlupınar mevâzi'ni tutmasından ve süvari kolordumuzun muharebe meydanının şimâl-i garbiye

giden yollara hâkim olmasından Kızıldaş deresi içinde sıkışdırılmış olan bu düşman dün sabahdan gecenin hulûlüne kadar Çalköy garbında Aydemir, İşören, Adatepe, Ağaçköy, Oyuluk hattında mezbuhâne müdafaa etdi. Bu hattı sarsmış olan kıtaâtımız gurub-u şemsle beraber süngü hücumuyla düşman içine daldı. Münhezim düşman varını yoğunu terk ederek dere ve ormanlar içinde perişân bir hâle geldi. Bunlardan bu sabah yüzlerce teslim olmağa başladı. Bu muharebede ele geçen düşman malzemesi pek çokdur. Ta'dâd olunuyor. Yalnız bir fırkamızın cephesinde kısmen koşulu ve on beş cebel olmak üzere yirmi beş top; yüz kırk yük otomobili ve on yedi binek otomobili iğtinâm olunmuştur. Gerek Kızıldaş deresinden ve gerek İslâmköy civârından kurtulabilen düşman aksâmının kâmilen imhâsı için tertibât alınmaktadır. Muvaffakiyeti eltâf-ı sübhâniyeden kuvvetle ümid ediyorum. Şimdiye kadar tesbitine muvaffak olunan düşmanın Eskişehir grubunun bir fırkası mücâvir kuvveti 29/8/38 günü Seyitgazi civârından Akin, Döğer istikâmetinde hareketle meydan muharebesine yetişib kuvâ-yı asliyesine imdâd etmeğe teşebbüs ettiği anlaşılmışdır. Vaz'iyet ve manzaranın verdiği te'sir üzerine bu düşman kuvveti şimâl istikâmetinde çekildi. Gerek bu kuvvetin ve gerekse Eskişehir'de bulunan sâir düşman kuvvetlerinin imhâsı için dahi tertibât alınmaktadır. Menderes havâlisinde bulunan umûm düşman kıtaâtı ta'kibât-ı mütemâdiye karşısında terk-i mevzi' ile çekilmeğe başlamışdır.

3. Dumlupınar'dan yazılmışdır.

Başkumandan
Mustafa Kemal

Aslına mutâbıkdır./31/1.8.38

Koleksiyon : İSH
Klasör : 1592
Dosya : 166/63
Fihrist : 11, 11-1, 2, 3

Belge No: 4314

Dumlupınar

31.8.1922

Suret

1. Yayınlanmayacaktır; kaydıyla verdiğim bilginin yayını aşağıda bildirildiği şekilde olacaktır:

2. 26 Ağustos 1922'de başlayan Afyonkarahisar, Dumlupınar Meydan Muharebesi 31 Ağustos 1922 sabahı son bulmuştur. Beş gün beş gece kesintisiz sürdürülen bu meydan muharebesine düşmanın müstahkem mevzilerini çığneyerek cephesini yarmak suretiyle başladık. 36 saat devam eden ve Afyon'un güney mıntıkasında 1 nci Ordumuz tarafından yapılmış bu yarma hareketi neticesinde Karacadağ, Çavdarlı, Kalecik tepesi, Ahurdağ genel hattında yüz kilometrelik bir hattı işgal eden düşman kuvvetleri mevzilerini terke zorlandı. Döğler mıntıkasında bulunan ihtiyatlarsa takviye olunduktan sonra 1 nci, 4 ncü, 5 nci, 7 nci, 9 ncu, 12 nci, 13 ncü tümenlerden oluşan düşman ordusunun büyük kısmı Balmahmut-Dumlupınar demir yoluyla; Balmahmut-Altıntaş-Dumlupınar yolu arasındaki mıntıkada seri ve şiddetli takiplerimiz ve düşmanın geri çekiliş yollarını kesen başarılı tertibatımız sayesinde tekrar muharebeye mecbur bırakıldı. Bir taraftan Ahurdağ üzerinde düşmanın 2 nci Tümeni tarafından tutulan -önemli bir mevzi olan- Toklusivrisi'ne bir kısım kuvvetimizle taarruz yapıldı. Muhtelif ve kanlı safhaları içeren bu muharebeler sırasında topçularımız büyük bir faaliyet ve maharet ile düşmanı sıkıştırdı. Piyadelerimiz kısa ateş muharebelerini müteakip gündüz ve gece süngü hücumları ve bomba taarruzlarıyla düşman birliklerinin büyük karargâhlarına kadar içerilere girdi. Düşman çekiliş hatları üzerinde bulunan süvari tümenlerimiz bir taraftan topçularını kullanırken diğer taraftan kılıçla düşman içerilerine saldırdı. Savaş ve keşif tayyarelerimiz bomba ve makineli tüfekleriyle havadan hücum etti. Her taraftan yıldırım etkisi yapan bu hücumlar karşısında düşman ordusunun büyük kısmı mağlûp edilerek birlikleri birbirine karışmış olduğu hâlde ikiye bölündü. İki buçuk tümen kadarı bozguna uğramış bir hâlde Dumlupınar istikametinden batıya atıldı. Bunlar Toklusivrisi civarında henüz muharebe etmekte olan ikinci düşman tümenine katıldı. Fakat bu istikamette takip ve taarruz eden birliklerimiz karşısında tamamen ve bir kere daha ezilerek mağlûben Uşak istikametine atıldı. Bu istikametteki kolordularımız bugün 31.8.1922 sabahından beri İslâmköy Ahadköy hattından Uşak üzerine yürümektedirler. Düşmanın 1 nci ve 2 nci Kolordu karargâhlarıyla 4 ncü, 5 nci, 9 ncu, 12 nci, 13 ncü Tümen karargâhlarını kapsayan dört buçuk tümenlik diğer parçası 1 nci Ordumuzun şiddetle devam eden taarruz ve takibiyle Kızıldaş deresi içine atıldı. Eğret-Altıntaş hattından ilerleyen 2 nci Ordumuzun da etkisi, 1 nci Ordunun düşmandan önce Dumlupınar mevzilerini tutması ve süvari kolordumuzun muharebe meydanının kuzeybatıya giden yollara hâkim olması dolayısıyla Kızıldaş deresi içinde

sıkıştırılmış olan bu düşman dün sabahtan geceye kadar Çalköy batısında Aydemir, İşören, Adatepe, Ağačköy, Oyuluk hattında son kuvvetiyle savundu. Bu hattı sarsmış olan birliklerimiz güneşin batmasıyla beraber süngü hücumuyla düşman içine daldı. Yenilmiş düşman varını yoğunu terk ederek dere ve ormanlar içinde perişan oldu. Bunlardan bu sabah yüzlercesi teslim olmaya başladı. Bu muharebede ele geçen düşman malzemesi pek çoktur. Sayımı yapılıyor. Yalnız bir tümenimizin cephesinde kısmen koşulu ve 15 dağ olmak üzere 25 top, 140 yük otomobili ve 17 binek otomobili ele geçirilmiştir. Gerek Kızıltaş deresinden ve gerek İslâmköy civarından kurtulabilen düşman kısımlarının tamamen imhası için tertibat alınmaktadır. Başarıyı Allah'tan kuvvetle ümit ediyorum. Şimdiye kadar tespiti başarılı olan düşmanın Eskişehir Grubunun bir tümeni, yanındaki kuvveti 29.8.1922 günü Seyitgazi civarından Akin, Döğer istikametinde hareketle meydan muharebesine yetişip asıl kuvvetlerine yardıma teşebbüs ettiği anlaşılmıştır. Ortaya çıkan bu durumun etkisiyle bu düşman kuvveti kuzey istikametinde çekildi. Gerek bu kuvvetin ve gerekse Eskişehir'de bulunan diğer düşman kuvvetlerinin imhası için de tertibat alınmaktadır. Menderes bölgesinde bulunan bütün düşman birlikleri devamlı takip karşısında mevzilerini terk ederek çekilmeye başlamıştır.

3. Dumlupınar'dan yazılmıştır.

Başkomutan
Mustafa Kemal

Aslına uygundur./31/1.8.1922

Koleksiyon : İSH
Klasör : 1592
Dosya : 166/63
Fihrist : 11, 11-1, 2, 3

Belge No: 4315

Belge No: 4315

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Riyâseti
Numro
241

30/8/38 Harp raporudur.

1. Kocaeli Grubu ve Eskişehir mıntıkasında mühim bir şey olmamıştır.

2. Afyon mıntıkasında, Murad dağları tarafından Uşak istikâmet-i umûmisinde ric'at eden düşman ile ta'kib kıtaâtımız arasında Dumlupınar şark ve şimâl-i şarkîsinde iki gündür geceli gündüzlü devam eden muhârebât neticesinde düşman bir daha mağlûb edilerek garba atılmış ve altısı ağır olmak üzere birçok top, yüzü mütecâviz otomobil birçok mühimmât, eşya ve malzeme-i sâire iğtinâm olunmuştur. Bu düşmanın Murad dağları şimâlindeki aksâmına hücum eden süvarilerimiz bin kişiyi kılıncdan geçirmiştir. Düşman ric'at ederken Çalköy ve Hamurköy'ü kâmilen ve Dumlupınar'ı kısmen yakmış ve ahâlisinden bir kısmını katl ve ihrâk eylemiş ve ba'zılarına enva'-ı şenâyi'ni yapmıştır. Toklusivrisi'ne taarruz eden kıtaâtımız düşmanın şedîd mukâvemetine rağmen burayı işgâl ile İslâmköy-Uşak istikâmet-i umûmisine teveccüh eylemiştir.

3. Göbek istikâmetinde düşman gerilerine ilerleyen kıtaâtımız düşmanın birçok deve ve arabadan mürekkeb müteaddid nakliye kollarına hücum ile bir kısmını tahrib ve bir kısmını iğtinâm eylemiştir.

Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Reisi

Fevzi

Aslına mutâbıktır. 31/8/38

Dördüncü Şu'be Müdürü

Binbaşı (İmza)

Koleksiyon : İSH
Klasör : 1588
Dosya : 42/46 A
Fihrist : 242

Belge No: 4315

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Genelkurmay Başkanlığı

Sayı

241

30.8.1922 Harp raporudur.

1. Kocaeli Grubu ve Eskişehir mıntıkasında önemli bir şey olmamıştır.

2. Afyon mıntıkasında, Murat dağları tarafından Uşak genel istikametinde geri çekilen düşman ile takip birliklerimiz arasında Dumlupınar doğu ve kuzeydoğusunda iki gündür geceli gündüzlü devam eden muharebeler sonucunda düşman bir daha mağlûp edilerek batıya atılmış ve altısı ağır olmak üzere birçok top, 100'ü aşkın otomobil birçok mühimmat, eşya ve diğer malzemeler ele geçirilmiştir. Bu düşmanın Murat dağları kuzeyindeki kısımlarına hücum eden süvarilerimiz 1000 kişiyi kılıçtan geçirmiştir. Düşman geri çekilirken Çalköy ve Hamurköy'ü tamamen ve Dumlupınar'ı kısmen yakmış ve halkından bir kısmını öldürmüş ve yakmış ve bazılarına çeşitli kötülükler yapmıştır. Toklusivrisi'ne taarruz eden birliklerimiz düşmanın şiddetli direnişine rağmen burayı işgal ile İslâmköy-Uşak genel istikametine yönelmiştir.

3. Göbek istikametinde düşman gerilerine ilerleyen birliklerimiz düşmanın birçok deve ve arabadan oluşan çeşitli nakliye kollarına hücum ile bir kısmını tahrip etmiş ve bir kısmını ele geçirmiştir.

Genelkurmay Başkanı

Fevzi

Aslına uygundur. 31.8.1922

4 ncü Şube Müdürü

Binbaşı (İmza)

Koleksiyon : İSH
Klasör : 1588
Dosya : 42/46 A
Fihrist : 242

Belge No: 4316

Belge No: 4316

Belge No: 4316

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyâseti
Kalem-i Mahsûs Müdiriyeti
Aded

Dumlupınar
1-Eylül-338

Garp Cephesi Kumandanlığına

Orduya hitâben yazdığım beyân-nâme leffen takdim edilmiştir. Bunun bütün Garp Cephesi'ndeki kıtaâta ta'mim olunmasını ve zâbitân vâsıtasıyla efrâda dahi okunmasının te'min buyurulmasını rica ederim.

Başkumandan
(İmza)

Garp Cephesi Kumandanlığı
Aded

Türkiye Büyük Millet Meclisi Orduları!

Afyonkarahisar-Dumlupınar Büyük Meydan Muharebesi'nde zâlim ve mağrûr bir ordunun anâsır-ı asliyesini inanılmayacak kadar az bir zamanda imhâ etdiniz. Büyük ve necib milletimizin fedâkârlıklarına lâyıık olduğunuzu isbât ediyorsunuz. Sahibimiz olan büyük Türk milleti istikbâlinden emin olmağa haklıdır. Muharebe meydanlarındaki mahâret ve fedâkârlıklarınızı yakından müşâhade ve ta'kib ediyorum. Milletimizin hakkınızdaki takdirâtına delâlet etmek vazifemi mütevâliyen ve mütemâdiyen ifâ edeceğim.

Başkumandanlığa teklifâtta bulunulmasını cephe kumandanlığına emrettim.

Bütün arkadaşlarımla Anadolu'da daha başka meydan muharebeleri verileceğini nazar-ı dikkate alarak ilerlemesini ve herkesin kuva-yı akliyesini ve menâbi'-i celâdet ve himmetini müsâbaka ile ibzâle devam eylesini talep ederim.

Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri!

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi
Başkumandan
(İmza)

Koleksiyon : ATA-ZB
Kutu : 46
Gömlük : 9
Belge : 9-2, 3

Belge No: 4316

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı
Özel Kalem Müdürlüğü
Sayı

Dumlupınar
1 Eylül 1922

Batı Cephesi Komutanlığına

Orduya hitaben yazdığım beyanname ekte sunulmuştur. Bunun bütün Batı Cephesi'ndeki birliklere bildirilmesini ve subaylar aracılığıyla erlere de okunmasının sağlanmasını rica ederim.

Başkomutan
Mustafa Kemal

Batı Cephesi Komutanlığı
Sayı

Türkiye Büyük Millet Meclisi Orduları!

Afyonkarahisar-Dumlupınar Büyük Meydan Muharebesi'nde zalim ve mağrur bir ordunun asıl unsurlarını inanılmayacak kadar az bir zamanda yok ettiniz. Büyük ve yüce milletimizin fedakârlıklarına lâyık olduğunuzu ispat ediyorsunuz. Sahibimiz olan büyük Türk milleti geleceğinden emin olmaya haklıdır. Muharebe meydanlarındaki maharet ve fedakârlıklarınızı yakından görüyor ve takip ediyorum. Milletimizin hakkınızdaki takdirlerine aracılık etme görevini aralıksız yerine getireceğim.

Başkomutanlığa tekliflerde bulunulmasını cephe komutanlığına emrettim.

Bütün arkadaşlarımla Anadolu'da daha başka meydan muharebeleri verileceğini dikkate alarak ilerlemesini ve herkesin aklını, yiğitliğini ve gayretini yarışırcaasına göstermeye devam etmesini isterim.

Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri!

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
Başkomutan
Mustafa Kemal

Koleksiyon : ATA-ZB
Kutu : 46
Gömlük : 9
Belge : 9-2, 3

Belge No: 4317

Belge No: 4317

1/9/38

Sa. 9 sonra

Cephe Emri 99

1. Dördüncü ve On İkinci Düşman Fırka kumandanları ceneralleri dâhil olduğu hâlde yüzü mütecâviz zâbit ve binlerce nefer esir edilmiştir.

Uşak'dan çekilen düşman grubunu dahi aynı âkibete dūçâr etmek himmetinizden muntazırdır.

Seyitgazi'den gelen bir düşman fırkası 31 Ağustos 38 akşamından i'tibâren Kütahya ve civârında kıtaâtımız tarafından yakalanmıştır. Bu fırkanın Gediz istikâmetine sapması muhtemeldir.

Uşak'dan münhezimen çekilen düşman grubu Uşak'ı ve etrafındaki köyleri yakıyor.

2. Beşinci Kolordu kısm-ı küllisiyle üç gün zarfında Salihli civârını tutacaktır. Hatt bizim taarruzumuza mâni' olacak müessesâta dokunmamak üzere İzmir ve Alaşehir taraflarından tahrib edilmeli, Uşak'dan çekilenleri önlemeli, İzmir istikâmeti keşf olunarak düşmanın müdafaa edeceği hatt ta'yin edilmeli Üçüncü Süvari Fırkasıyla irtibât te'sis etmeli.

3. Beşinci Kolordu ba'de-mâ cepheye merbûtdur. Raporlarını ordulara da vermelidir. İkinci ve Birinci Ordular İzmir istikâmetinde bilâ-fâsıla yürüyüşdedirler. Bu emri aldığınızı ve tertibâtınızı bildiriniz.

4. Birinci, İkinci Ordulara ve Beşinci Kolorduya 1/9/38 sa. 9 sonrada yazıldı.

Garp Cephesi Kumandanı

İsmet

Koleksiyon : İSH
Klasör : 1587
Dosya : 7/44
Fihrist : 17

Belge No: 4317

1.9.1922

Saat 21.00

Cephe Emri 99

1. Düşmanın 4 ncü ve 12 nci Tümen komutanları, generalleri dâhil olduğu hâlde 100'ü aşkın subay ve binlerce eri esir edilmiştir.

Sizden Uşak'tan çekilen düşman grubunun da aynı akibete uğratılması beklenmektedir.

Seyitgazi'den gelen bir düşman tümeni 31 Ağustos 1922 akşamından itibaren Kütahya ve civarında birliklerimiz tarafından yakalanmıştır. Bu tümenin Gediz istikametine sapması muhtemeldir.

Uşak'tan bozguna uğrayarak çekilen düşman grubu Uşak'ı ve etrafındaki köyleri yakıyor.

2. 5 nci Kolordu büyük kısmıyla üç gün içerisinde Salihli civarını tutacaktır. Bu hat bizim taarruzumuza engel olacak tesislere dokunmamak üzere İzmir ve Alaşehir taraflarından tahrip edilmeli, Uşak'tan çekilenleri önlemeli, İzmir istikameti keşif olunarak düşmanın savunacağı hat belirlenmeli 3 ncü Süvari Tümeniyle irtibat kurulmalı.

3. 5 nci Kolordu bundan sonra cepheye bağlıdır. Raporlarını ordulara da vermelidir. 2 nci ve 1 nci Ordular İzmir istikametinde aralıksız yürüyüştedirler. Bu emri aldığınızı ve tertibatınızı bildiriniz.

4. 1 nci, 2 nci Ordulara ve 5 nci Kolorduya 1.9.1922 saat 21.00'de yazıldı.

Batı Cephesi Komutanı

İsmet

Koleksiyon : İSH
Klasör : 1587
Dosya : 7/44
Fihrist : 17

Belge No: 4318

Belge No: 4318

Çafersaz köyünden

1/9/38

Sa. 5.30 sonra

Sûret

1. Porsuk Müfrezesiyle 41 nci Fırka harekâtına dâir yeni bir ma'lûmât alınamamıştır.

2. Dün 31/8/38 Porsuk boyunca garba hareket ederken ateşlerimizle tevkif ve bir hayli aksâmı ateş ve süngülerimizle imhâ edilen düşmanın müstakil fırkasının 51 ve 53 ncü alaylarının bu gece perişân bir hâlde Kütahya'ya uğramayarak Gediz caddesiyle çekildiği anlaşılmıştır. Düşman Porsuk boyunda erzâk yüklü ahâli arabalarından mürekkeb ağırlıklarını terk etmiştir. Birinci Fırkanın piş-dâr alayı bu kâfileyi zabta ve o civârdaki düşmanı imhâya me'mûr olmuştur. Bugün 1/Eylül/38 sa. 11.20 evvelde Birinci Fırka Kütahya kasabasına girmiştir. Büyük bir moladan sonra tekrar şimâle hareket edecektir.

Müretteb süvari fırkası düşman kuvvetlerinin hatt-ı ric'atini kat' etmek üzere Kütahya'dan İnönü istikâmetine yürümektedir. Düşmandan iki zâbit 140 kadar nefer esir alınmıştır.

3. 6 ncı Kolordudan henüz zevâl raporu alınamamıştır. Bu kolordu aldığı emr mücibince hâl-i hareketde olub Murat çayı vadisinde ve tarafeyn dağlarda ric'at eden düşmanı şiddetle ta'kib etmektedir.

4. 1/Eylül/38 sa. 5.30 sonrada yazılmıştır.

2. Ordu K.

Şevki

Koleksiyon : İSH
Klasör : 1587
Dosya : 7/44
Fihrist : 7

Belge No: 4318

Cafersaz köyünden

1.9.1922

Saat 17.30

Suret

1. Porsuk Müfrezesiyle 41 nci Tümen harekâtına dair yeni bir bilgi alınamamıştır.

2. Dün 31.8.1922'de Porsuk boyunca batıya hareket ederken ateşlerimizle durdurulan ve önemli bir kısmı ateş ve süngülerimizle imha edilen düşmanın müstakil tümeninin 51 ve 53 ncü alaylarının bu gece perişan bir hâlde Kütahya'ya uğramayarak Gediz caddesiyle çekildiği anlaşılmıştır. Düşman Porsuk boyunda erzak yüklü ahali arabalarından oluşan ağırlıklarını terk etmiştir. 1 nci Tümenin öncü alayı, bu kafiyei zabta ve o civardaki düşmanı yok etmekle görevlendirilmiştir. Bugün 1 Eylül 1922 saat 11.20'de 1 nci Tümen Kütahya kasabasına girmiştir. Büyük bir moladan sonra tekrar kuzeye hareket edecektir.

Mürettep süvari tümeni düşman kuvvetlerinin çekilme hattını kesmek üzere Kütahya'dan İnönü istikametine yürümektedir. Düşmandan iki subay, 140 kadar er esir alınmıştır.

3. 6 ncı Kolordudan henüz öğle raporu alınamamıştır. Bu kolordu aldığı emir gereğince hareket hâlinde olup Murat çayı vadisinde ve iki tarafındaki dağda geri çekilen düşmanı şiddetle takip etmektedir.

4. 1 Eylül 1922 saat 17.30'da yazılmıştır.

2 nci Ordu Komutanı

Şevki

Koleksiyon : İSH
Klasör : 1587
Dosya : 7/44
Fihrist : 7

Belge No: 4319

Belge No: 4319

Belge No: 4319

Belge No: 4319

Egret

1/Eylül/38

Sa. 8.10 evvel

Ordu Emri 17

1. 30/Ağustos/38'de [Çalköy-İşören-Büyük Aslıhanlar] mıntıkasında kat'î sûretde mağlûb edilen beş fırka kadar düşman kuvveti 31/Ağustos/38'de Beşinci Süvari Kolordusu tarafından Belova gediği mıntıkasında önlenerek tekrâr azim zayiâta dûçâr edildiği ve muharebenin devam etmekte olduğu anlaşılmaktadır. Üç fırkalık diğer bir düşman kuvveti Kaplangı dağı civârında tekrar mağlûb edilerek gayr-i muntazam bir sûretde Uşak istikâmetinde ric'at etdirilmiştir.

Düşman Porsuk ve Seyitgazi mıntıklarında da 31/Ağustos/38'den itibâren ric'ate başlamıştır. Müretteb süvari fırkamız İnönü ve Üçüncü Kolordunun Birinci Fırkası Kütahya'yı tutmuş ve bu sûretle düşmanın Eskişehir Grubunun hutut-ı ric'ati kat' olunmuştur.

Tayyare keşfine nazaran (Döğer-Seyitgazi) yolunun tarafeyninde ve bu istikâmetden muhtelif cihetlere giden yollarda hiçbir faâliyet ve hareket yoktur.

Banaz istasyonu ile Kapaklar istasyonu arasında tren hattının küçük bir kavis icra ettiği mahal civârından yürüyüş istikâmeti garba müteveccih olmak üzere düşmanın iki fırkalık bir kuvvetinin tren hattı boyunca müteaddid kollarla yürüdüğü ve bu kolların sunuf-ı muhtelifesinin yekdiğerine karışmış bir hâlde oldukları görülmüştür.

İşbu kuvvetin şimâl-i şarkisindeki sırtlara iki alay kadar süvari kıt'ası tepeler gerisinde dağınık bir sûretde bulunmakta olduğu ve düşmanın bir iki fırkalık diğer bir grubunun kolbaşıyla Kapaklar istasyonunda demir yolunu garba doğru geçdiği keşf olunmuştur.

2. Garp Cephesi, düşmanın bilâ-fâsıla Uşak istikâmetinde ta'kib olunmasına ve süvari kolordusuyla önlenmiş olan (Kızıldaş deresi) ve (Murad çayı) vadisinde bulunan düşmanı kuvvetleri aleyhine netice-i kat'iyye istihsâline karar vermiştir.

Menderes cephesinde bulunan kıtaâtımızın ileriye tahriki de devam edecektir. İkinci Ordu düşman bakayâsını garba doğru şiddetle ta'kib edeceği gibi düşmanın Eskişehir Grubunun da hutût-ı ric'atini keserek ânı kat'î sûretde mağlûb edecektir.

3. Altmış Birinci Fırka dahi kendi emrinde bulunan Altıncı Kolordu Murad dağları şimâlinde Gediz cenûb-i garbisinde Hamidiye Hanı istikâmetinde yürüyecek ve Murad çayı vâdisinde ric'at eden düşmanı gece ve gündüz ta'kib ederek süvari kolordusunun bu düşmanı tevkifden seri'an

istifâde ve bu düşmanı kâmilan mahv ve esir edecektir. İşbu kolordunun Hamidiye Hanı mıntikasından Uşak ve garbına doğru veyahut Kula istikâmetinde tevcihi icâb edebileceğinden yollar hakkında şimdiden tahkikât ve tedkikâtda bulunması da matlûbdur.

4. Kırk Birinci Fırka dahi Üçüncü Kolordu emrine verilmiştir. İki piyade ve bir süvari fırkasından mürekkeb olan Üçüncü Kolordu, düşmanın Eskişehir Grubunun hatt-ı ric'atini keserek ânı mahv ve esir eylemek üzere İnönü istikâmet-i umûmiyesine teveccüh edecektir.

5. Kırk Birinci Fırka hemen ve seri'an ve en geç bu akşam Akin üzerinden Sabuncupınar şimâlinde Armudeli nahiyesine tahrik olunacaktır.

6. Kırk Birinci Fırka şimdiki mevâzi'inde bir piyade taburuyla iki cebel topu ve mikdâr-ı kâfi emir atlısı terk edecektir. Bu kuvvet dahi Porsuk Müfrezesi Kumandanlığının emrine girecek ve bu Porsuk Müfrezesi de kendisinin tek mil cephesi karşısında bulunan ve kat'î olarak ric'ate başlamış bulunan düşman kuvvetlerini şiddetle ta'kib ve tahrib eylemeğe ve tedârik edeceği ma'lûmâtı vakt-ü zamanıyla hem orduya hem Garp Cephesi Kumandanlığına bildirmeğe çalışacaktır.

7. 1 nci, 2 nci Ordular arasında hatt-ı fâsıl şimdilik Murad dağları hatt-ı bâlâsıdır.

8. Ordu karargâhının harp kademesi bugün zevâlden i'tibaren Altuntaş'da bulunacaktır.

2. Ordu K.
Şevki

Koleksiyon : İSH
Klasör : 1587
Dosya : 7/44
Fihrist : 6, 6-1, 2

Belge No: 4319

Egret

1 Eylül 1922

Saat 08.10

Ordu Emri 17

1. 30 Ağustos 1922'de [Çalköy-İşören-Büyük Aslıhanlar] mıntıkasında kesin olarak mağlûp edilen beş tümen kadar düşman kuvveti 31 Ağustos 1922'de 5 nci Süvari Kolordusu tarafından Belova gediği mıntıkasında önlenerek tekrar büyük zayıata uğratıldığı ve muharebenin devam ettiği anlaşılmaktadır. Üç tümenlik diğer bir düşman kuvveti Kaplangı dağı civarında tekrar mağlûp edilerek düzensiz şekilde Uşak istikametinde geri çekilmek zorunda bırakılmıştır.

Düşman Porsuk ve Seyitgazi mıntıklarında da 31 Ağustos 1922'den itibaren geri çekilmeye başlamıştır. Mürettep süvari tümenimiz İnönü ve 3 ncü Kolordunun 1 nci Tümeni Kütahya'yı tutmuş ve böylelikle düşmanın Eskişehir Grubunun geri çekiliş hatları kesilmiştir.

Tayyare keşfine göre (Döğer-Seyitgazi) yolunun iki tarafında ve bu istikametten çeşitli yönlere giden yollarda hiçbir faaliyet ve hareket yoktur.

Banaz istasyonu ile Kapaklar istasyonu arasında tren hattının küçük bir kavis yaptığı mahal civarından yürüyüş istikameti batıya yönelik olmak üzere düşmanın iki tümenlik bir kuvvetinin tren hattı boyunca çeşitli kollarla yürüdüğü ve bu kolların çeşitli sınıflarının birbirine karışmış bir hâlde oldukları görülmüştür.

Bu kuvvetin kuzeydoğusundaki sırtlara iki alay kadar süvari birliği tepeler gerisinde dağınık şekilde bulunmakta olduğu ve düşmanın bir iki tümenlik diğer bir grubunun kolbaşıyla Kapaklar istasyonunda demir yolunu batıya doğru geçtiği keşfedilmiştir.

2. Batı Cephesi, düşmanın sürekli olarak Uşak istikametinde takip olunmasına ve süvari kolordusuyla önlenmiş olan (Kızıлтаş deresi) ve (Murat çayı) vadisinde bulunan düşman kuvvetleri aleyhine kesin sonuç alınmasına karar vermiştir.

Menderes cephesinde bulunan birliklerimizin ileriye hareketi de devam edecektir. 2 nci Ordu düşmanın geri kalanını batıya doğru şiddetle takip edeceği gibi düşmanın Eskişehir Grubunun da geri çekiliş hatlarını keserek onu kesin olarak mağlûp edecektir.

3. 61 nci Tümen de kendi emrinde bulunan 6 ncü Kolordu Murat dağları kuzeyinden Gediz güneybatısında Hamidiye Hanı istikametinde yürüyecek ve Murat çayı vadisinde geri çekilen düşmanı gece ve gündüz takip ederek süvari kolordusunun bu düşmanı durdurmasından hızla yararlanacak ve bu düşmanı tamamen yok ve esir edecektir. Bu kolordunun

Hamidiye Hanı mıntikasından Uşak ve batısına doğru veyahut Kula istikametine yönelmesi gerekebileceğinden yollar hakkında şimdiden araştırma yapılması da istenmektedir.

4. 41 nci Tümen de 3 ncü Kolordu emrine verilmiştir. İki piyade ve bir süvari tümeninden oluşan 3 ncü Kolordu; düşmanın Eskişehir Grubunun geri çekiliş hattını keserek onu yok ve esir etmek üzere İnönü genel istikametine yönelecektir.

5. 41 nci Tümen hemen hızlı bir şekilde ve en geç bu akşam Akin üzerinden Sabuncupınar kuzeyinde Armudeli nahiyesine hareket edecektir.

6. 41 nci Tümen şimdiki mevzilerinde bir piyade taburuyla iki dağ topu ve yeterli miktarda emir atlısı terk edecektir. Bu kuvvet de Porsuk Müfrezesi Komutanlığının emrine girecek ve bu Porsuk Müfrezesi de kendisinin bütün cephesi karşısında bulunan ve kesin olarak çekilmeye başlamış bulunan düşman kuvvetlerini şiddetle takip ve tahrip etmeye ve elde edeceği bilgiyi zamanında hem orduya hem Batı Cephesi Komutanlığına bildirmeye çalışacaktır.

7. 1 nci ve 2 nci Ordular arasında ara hattı şimdilik Murat dağları doruk çizgisidir.

8. Ordu karargâhının harp kademesi bugün öğleden itibaren Altıntaş'ta bulunacaktır.

2 nci Ordu Komutanı
Şevki

Koleksiyon : İSH
Klasör : 1587
Dosya : 7/44
Fihrist : 6, 6-1, 2

Belge No: 4320

Belge No: 4320

Birinci, İkinci Ordulara
Beşinci Kolordu Kumandanlığına
Üçüncü Kolordu Kumandanlığına

İlk verdiğim Akdeniz hedefine varmakta orduların gösterdiği gayret ve fedâkârlığı hürmet ve takdir ile yâd ederim. İstihsâl olunan büyük muzafferiyetde âmil-i hakiki olan hamiyetli arkadaşlarıma kemâl-i samimiyetle beyân-ı teşekkür ve tebrikât eylerim. Orduların bundan sonra verilecek hedeflerin istihsâlinde de aynı tehâlûk ve fedâkârîyi göstereceklerine i'timâdım kemâldir.

Ordulara ve Üçüncü, Beşinci Kolordulara yazılmıştır.

9/Eylül/38

(İmza)

Birinci Orduya	Erkân-ı Harp Binbaşı Faruk	Beye	} gönderildi.	
İkinci Orduya	“ “ Yüzbaşı Ömer İskender “	“		9/9/38
Beşinci Kolorduya	“ “ “ Feridun “	“		Sa.11.30 sonra

Koleksiyon : ATA-ZB

Kutu : 46

Gömlük : 10

Belge : 10-10

Belge No: 4320

1 nci ve 2 nci Ordulara
5 nci Kolordu Komutanlığına
3 ncü Kolordu Komutanlığına

İlk verdiğim Akdeniz hedefine varmakta orduların gösterdiği gayret ve fedakârlığı saygı ve takdir ile anarım. Kazanılan büyük zaferde gerçek etken olan hamiyetli arkadaşlarıma büyük samimiyetle teşekkür ve tebriklerimi bildiririm. Orduların bundan sonra verilecek hedeflerin elde edilmesinde de aynı istek ve fedakârlığı göstereceklerine inancım tamdır.

Ordulara, 3 ncü ve 5 nci Kolordulara yazılmıştır.

9 Eylül 1922

Mustafa Kemal

1 nci Orduya Kurmay Binbaşı Faruk Beye	} gönderildi.	
2 nci Orduya Kurmay Yüzbaşı Ömer İskender Beye		9.9.1922
5 nci Kolorduya Kurmay Yüzbaşı Feridun Beye		Saat 23.30

Koleksiyon : ATA-ZB
Kutu : 46
Gömlük : 10
Belge : 10-10